Journalistuddannelserne

2004

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

Journalistuddannelserne

© 2004 Danmarks Evalueringsinstitut
Trykt hos Vester Kopi

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:
Danmarks Evalueringsinstitut anvender nyt komma

Bestilles hos:
Danmark.dk's netboghandel
Telefon 1881
www.danmark.dk/netboghandel

Kr. 40,- inkl. moms

ISBN 87-7958-140-4

Indhold

Forord 3

1 Resumé 5

2 Indledning 7

2.1 Evalueringens formål 7
2.2 Evalueringsområde 7
2.3 Evalueringsgruppe og projektledelse 8
2.4 Dokumentationsmateriale 8
2.5 Rapportens opbygning 10

3 Struktur og rammer 13

3.1 Formelle krav 13
3.2 Målsætninger 14
3.3 Uddannelsernes struktur 16
3.4 Organisation og ledelse 19
3.5 Uddannelsernes fysiske rammer 22

4 Optagelsesprocedurer 25

4.1 Optag og indgangsforudsætninger 25

5 Uddannelsernes faglige indhold 31

5.1 Fagfordeling og -indhold 31

6 Teori og praksis 39

6.1 Samspillet mellem teori og praksis 39
6.2 Flermedialitet 42
6.3 Kommunikation 43

7 Praktik 45
7.1 Praktikkens organisering og omfang 45
7.2 Praktikforberedelse 45
7.3 Praktikkens længde og udformning 47
7.4 Praktikkens kvalitet 49
7.5 Praktikudvalget 51

8 Forskningsforankring 53
8.1 Forskningstilknytning 53
8.2 Forskningsbaseret undervisning 54

9 Samarbejdsrelationer 57
9.1 Nationalt samarbejde 57
9.2 Internationalt samarbejde 57

10 Kvalitetssikring 61
10.1 Formelle forhold 61
10.2 Uddannelsernes kvalitetsarbejde 61
10.3 Uddannelsernes censorkorps 63

11 Dimittendernes kompetencer 65
11.1 Aftagerundersøgelsen 65
11.2 Dimittendundersøgelsen 67

12 Perspektivering 71

Appendiks A 73
Kommissorium 73

Rapporter fra EVA 77

Forord

I denne rapport fremlægger vi evalueringen af journalistuddannelserne på Danmarks Journalisthøjskole, Syddansk Universitet og Roskilde Universitetscenter.

Evalueringen er gennemført i et samarbejde mellem EVA og en faglig evalueringsgruppe. På de involverede institutioner har ledelsen, undervisere, studerende og administrativt personale deltaget i udarbejdelsen af selvevalueringsrapporterne og ved institutionsbesøgene.

Rapporten indeholder en række vurderinger og anbefalinger af såvel generel som institutionsspecifik karakter.

Det er vores forventning at rapportens vurderinger og anbefalinger kan danne grundlag for det fortsatte arbejde med at udvikle og kvalitetssikre de tre journalistuddannelser, og at rapporten vil kunne inspirere og bidrage til debatten om uddannelserne.

Connie Hedegaard
Formand for evalueringsgruppen

Christian Thune
Direktør (EVA)

1 Resumé

Rapporten indeholder en række vurderinger og anbefalinger. De væsentligste er:

- Uddannelserne bør profilere sig forskelligt.
- De akademiske fag skal integreres bedre med de håndværksmæssige fag.
- Forskningen i journalistik i Danmark bør styrkes.
- Evalueringsgruppens flertal anbefaler at praktiktiden ikke overstiger 12 måneder.

Profilering

Ophævelsen af Journalisthøjskolens monopol på at uddanne journalister i Danmark har været en styrke for journalistfaget. Imidlertid har resultatet ikke fuldt ud levet op til forventningen om at monopolbruddet ville skabe alsidighed og bredde i journalistuddannelserne. En øget profilering er derfor påkrævet i forhold til et journalistisk arbejdsmarked i rivende udvikling. Uddannelserne bør styrke og profilere deres forskellighed frem for at tilnærme sig hinanden.

Sammenhæng mellem fagene

For alle tre uddannelser gælder at man ikke i tilstrækkelig grad sammentænker de akademiske/teoretiske og de håndværksmæssige elementer.

I uddannelser med både teoretiske og praktiske elementer må der nødvendigvis være en klar og nyttig sammenhæng mellem fagene og mellem fagenes enkeltelementer. Den kan skabes ved at undervisningen i højere grad tematiseres, og ved at de akademiske støttefag tilføres et journalistisk islæt. På alle tre uddannelser bør man skabe større sammenhæng mellem de enkelte fag ved at støtte og opmuntre til tværfaglig undervisning og forskning. Som led i dette arbejde bør underviserkræfterne koordineres bedre, og undervisernes samarbejde styrkes.

Praktik

Flertallet i evalueringsgruppen finder at den nuværende praktik på 18 måneder på Journalisthøjskolen er for lang fordi udbyttet i de sidste seks måneder først og fremmest er rutine som lige så godt kan tilegnes efter endt uddannelse. Dette understreges af at praktikanterne i de sidste seks måneder fungerer på lige fod med arbejdspladsens færdiguddannede journalister. Derudover

skærper den lange praktik oplevelsen af at uddannelsen er opsplittet i adskilte forløb. Derfor bør praktikken samlet set ikke overstige 12 måneder.

Ud fra en overordnet pædagogisk betragtning vurderer flertallet af gruppen at én sammenhængende praktikperiode på 12 måneder er for lang. Muligheden for at få praktik og teori til at spille sammen udnyttes ikke optimalt, og uddannelsen bliver i for høj grad opdelt i to blokke – før og efter praktik – med en uhensigtsmæssig fokusering på selve praktikperioden. Den lange sammenhængende praktik er desuden med til at konservere uddannelserne i retning af branchens traditioner og behov.

Forskningsforankring
En egentlig selvstændig dansk journalistforskning har ikke fået tilstrækkelig prioritet. Det har betydning for både forskningsbaseringen på universiteterne og forskningstilknytningen på Journalisthøjskolen og for den løbende udvikling af journalistuddannelserne i Danmark. Journalistuddannelserne anbefales at etablere formaliserede samarbejdsaftaler der kan sikre udveksling og koordinering af forsknings- og udviklingsarbejde mellem uddannelserne.

Det er et fællestræk for SDU og RUC at det er studielektorer uden forskningsret og -pligt der varetager hovedparten af undervisningen inden for de journalistiske håndværksfag. Samtidig pålægges de undervisere der er ansat med forskningsret og -pligt, i udstrakt grad undervisningsrelaterede opgaver. Det medfører en lav forskningsforankring på en række af uddannelsernes kerneområder, og der kan være fare for at de akademiske aspekter og standarder bliver udvandet.

Det er derfor af stor betydning for SDU og RUC at etablere en underviserstab der sikrer forskningsbasering på alle kerneområder af den journalistiske uddannelse. Det kan opnås ved at ansætte eller uddanne undervisere med dobbeltkompetence inden for journalistik og forskning og ved at sikre at de ressourcer der er afsat til forskning, også reelt bruges til det.

Om anbefalingerne
Rapportens vurderinger og anbefalinger er udformet af en ekstern, faglig evalueringsgruppe. Anbefalingerne er blevet til på baggrund af en analyse af det dokumentationsmateriale der har ligget til grund for evalueringen. De er tænkt som redskaber til løbende at udvikle kvaliteten på de tre journalistuddannelser.

2 Indledning

Danmarks Journalisthøjskole (DJH) har indtil 1998 været ene om at uddanne journalister i Danmark. Journalisthøjskolen blev evalueret af det daværende Evalueringscenter i 1996. I 1998 kom to nye journalistuddannelser til, placeret på hhv. Syddansk Universitet (SDU) og Roskilde Universitetscenter (RUC). De første dimittender fra de to nye uddannelser er først kommet til omkring år 2000. Derfor kan der nu efter et vist antal afsluttede årgange foretages en samlet evaluering af uddannelserne.

2.1 Evalueringens formål

Formålet med evalueringen er at vurdere kvaliteten og sammenligneligheden af journalistuddannelsen på de tre uddannelsessteder og at sætte disses styrker og svagheder i forhold til det arbejdsmarked uddannelserne retter sig mod.

Evalueringen belyser overordnet følgende temaer:

- Uddannelsernes profiler, målsætninger, faglige indhold, niveau og vilkår i forhold til kravene til henholdsvis uddannelser under professionsbachelorbekendtgørelsen og universitetsuddannelser
- Dimittendernes kompetencer i forhold til det differentierede arbejdsmarked
- Praktikkens betydning i uddannelserne og herunder om praktikkens omfang og kvalitet har indflydelse på koblingen til arbejdsmarkedet.

2.2 Evalueringsområde

Evalueringen omfatter:

- Journalistuddannelsen på Danmarks Journalisthøjskole, som er en fireårig mellemlang videregående uddannelse der uddanner til professionsbachelorniveau. Uddannelsen, der optager ca.120 studerende to gange årligt, inkluderer 18 måneders praktik.
- Journalistuddannelsen på Syddansk Universitet, som er en bacheloruddannelse på 3½ år med mulighed for en overbygning i form af en toårig journalistisk kandidatuddannelse. Uddannelsen, der optager 75 studerende én gang om året, inkluderer 12 måneders praktik.

- Journalistuddannelsen på Roskilde Universitetscenter, som består af en toårig basisuddannelse, en overbygningsuddannelse i journalistik på halvandet år kombineret med et andet overbygningsfag, ligeledes af halvandet års varighed. Hertil kommer et års praktik. Uddannelsen, der optager 50 studerende to gange årligt, inkluderer 12 måneders praktik. Det er muligt at afslutte uddannelsen med en bachelorgrad efter tre år. I forhold til RUC skal det bemærkes at fokus i denne evaluering er på den del af overbygningsuddannelsen der udgøres af faget journalistik.

Som mellemlang videregående uddannelse hører DJH under Undervisningsministeriets ansvarsområde. De to universitetsuddannelser hører derimod under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

2.3 Evalueringsgruppe og projektledelse

EVA har nedsat en evalueringsgruppe der har det faglige ansvar for de vurderinger og anbefalinger som er givet i rapporten med udgangspunkt i dokumentationsmaterialet. Evalueringsgruppens medlemmer er:

- Journalist Connie Hedegaard, Danmarks Radio (formand)
- Førsteamanuensis Jo Bech-Karlsen, Handelshøyskolen BI, Oslo
- Kommunikationschef Kirsten Bohl, Sundhedsstyrelsen
- Chefredaktør Bo Maltesen, Politiken
- Professor Jan Molin, Handelshøjskolen i København.

EVA har ligeledes nedsat en intern projektgruppe der har haft det praktiske og metodiske ansvar for evalueringen. Projektgruppen består af evalueringskonsulenterne Birgitte Grum-Schwensen (koordinator) og Dea Sommer samt evalueringsmedarbejder Mads Biering-Sørensen.

2.4 Dokumentationsmateriale

2.4.1 Evalueringens metode

I forbindelse med evalueringen er der indsamlet dokumentationsmateriale i form af selvevalueringer, besøg, en aftagerundersøgelse og en dimittendundersøgelse.

Selvevaluering

De tre uddannelser har hver gennemført en selvevaluering på baggrund af en selvevalueringsvejledning udarbejdet af EVA. I selvevalueringerne har uddannelserne dels besvaret spørgsmål af faktuel karakter, dels forholdt sig til de temaer der indgår i den samlede evaluering.

Besøg
Evalueringsgruppen og projektgruppen har besøgt de tre uddannelser. Hvert besøg varede en dag, og på hvert besøg blev der afholdt selvstændige møder med ledelsen, selvevalueringsgruppen, undervisere, studerende og praktikansvarlige.

Aftagerundersøgelse
EVA har i samarbejde med NIRAS Konsulenterne gennemført en kvalitativ aftagerundersøgelse. Der er blevet afholdt tre fokusgruppeinterview med i alt 22 aftagerrepræsentanter fra henholdsvis de trykte medier, de elektroniske medier og kommunikations- og PR-virksomheder.

Som opfølgning på fokusgruppeinterviewene er der gennemført 20 kvalitative telefoniske interview. Formålet med disse interview har været at udvide dokumentationsgrundlaget i forbindelse med undersøgelsen og uddybe og afprøve vurderinger fremsat under fokusgruppeinterviewene.

Det skal bemærkes at aftagerne i nogle tilfælde forvekslede praktikanter og dimittender, og at konsulentfirmaet flere gange måtte gøre opmærksom på at fokus skulle være på de færdiguddannede. Denne problemstilling gjorde sig især gældende i forhold til dimittender og praktikanter fra RUC og sandsynligvis på grund af de få færdiguddannede herfra og den omstændighed at RUC'erne både har mulighed for at dimittere som bachelorer og kandidater.

Dimittendundersøgelse
NIRAS Konsulenterne har desuden forestået en kombineret kvalitativ og kvantitativ undersøgelse blandt dimittender fra de tre uddannelser.

Der er gennemført tre fokusgruppeinterview og en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt dimittender fra de tre journalistuddannelser. Fokusgruppeinterviewene blev gennemført med deltagerne opdelt efter uddannelsessted. Fokusgruppeinterviewet med dimittender fra RUC blev gennemført alene med kandidater.

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført blandt 793 dimittender. Heraf er de 99 dimittender fra SDU, 179 fra RUC og 515 fra DJH.[1]

[1] *I alt 547 har besvaret spørgeskemaet på internettet. Det giver en samlet svarprocent på i alt 69. Blandt dimittender fra DJH er svarprocenten 70, blandt dimittender fra SDU er svarprocenten 67, og blandt dimittender fra RUC er svarprocenten 63 (for bachelorer 61 og kandidater 74).*

2.4.2 Samlet vurdering af dokumentationsmaterialet

Kvaliteten af dokumentationen er samlet set god, og uddannelserne har i flere tilfælde selv påpeget de problemer der omtales i rapporten. Uddannelserne har udarbejdet selvevalueringsrapporter der åbent forholder sig til uddannelsens styrker og svagheder. Selvevalueringsrapporten fra SDU er dobbelt så lang som forudsat, hvilket har vanskeliggjort læsningen på tværs af rapporterne. Det er vurderingen at SDU med fordel kunne have reduceret rapportens omfang.

Det er værd at bemærke at studieordningerne løbende er blevet ændret og justeret. Derfor kan der i nogle tilfælde allerede være rettet op på nogle af de problemstillinger som berøres i dimittendundersøgelsen.

Besøgene på de tre uddannelsesinstitutioner forløb alle godt, og der var generelt stor interesse for at indgå i en konstruktiv dialog med evalueringsgruppen om uddannelsernes styrker og svagheder.

2.4.3 Anvendelse af dokumentationsmateriale

Dokumentationsmaterialet udgør grundlaget for evalueringen. Rapportens konklusioner og anbefalinger afspejler samtidig de prioriteringer som evalueringsgruppen har måttet foretage i forhold til det omfattende dokumentationsmateriale, suppleret med egne faglige vurderinger. I uddannelsernes selvevalueringsrapporter rejses mange interessante spørgsmål og perspektiver for uddannelsen. Det har imidlertid ikke været muligt at tage alle disse med i denne rapport.

2.4.4 Afgrænsning

Undervisningsministeriet har opstillet en række kriterier for professionsbacheloruddannelser. Disse kriterier vil blive lagt til grund for en turnus af akkrediteringer af professionsbacheloruddannelser på institutionsniveau i de kommende fem år. I denne evaluering er kriterierne ikke lagt direkte til grund for vurderinger og anbefalinger til Danmarks Journalisthøjskole da der er lagt vægt på at evaluere de tre journalistuddannelser samlet og efter den samme metode.

2.5 Rapportens opbygning

Ud over resuméet og dette indledende kapitel indeholder rapporten ti kapitler.

Kapitel 3 handler om strukturelle forhold og rammebetingelser for de tre uddannelser, herunder målsætninger, organisation og ledelse samt uddannelsernes fysiske rammer.

Kapitel 4 beskriver og vurderer uddannelsernes optagelsesprocedurer.

Kapitel 5 handler om uddannelsernes faglige indhold.

Kapitel 6 handler om samspillet mellem teori og praksis og uddannelsernes satsninger i forhold til flermedialitet og kommunikation.

Kapitel 7 handler om praktikken. De overordnede temaer der behandles i dette kapitel, er praktikkens organisering og omfang, praktikforberedelse, praktikkens udformning og kvalitet, praktikken længde og Praktikudvalget.

Kapitel 8 handler om uddannelsernes forskningsforankring.

Kapitel 9 handler om uddannelsernes samarbejdsrelationer på såvel nationalt som internationalt plan.

Kapitel 10 handler om kvalitetssikring på de tre uddannelser.

Kapitel 11 indeholder aftageres og dimittenders vurderinger af dimittendernes kompetencer.

I kapitel 12 knyttes en række kommentarer til profilering af de enkelte uddannelser.

3 Struktur og rammer

3.1 Formelle krav

Journalistuddannelserne befinder sig på forskellige uddannelsesniveauer og i forskellige institutionstyper. Der er derfor forskellige formelle krav til uddannelsernes rammer og indhold.

Journalistuddannelsen på Journalisthøjskolen er en mellemlang videregående uddannelse som uddanner professionsbachelorer. Journalistuddannelsen på Syddansk Universitet er en bacheloruddannelse i universitetsregi, og journalistuddannelsen på Roskilde Universitetscenter er en del af en seksårig kandidatuddannelse. Journalistuddannelsen på DJH hører ind under Undervisningsministeriet fordi det er en mellemlang videregående uddannelse. Uddannelserne på SDU og RUC hører under Videnskabsministeriet fordi de begge er universitetsuddannelser.

Professionsbachelor

I bekendtgørelsen om uddannelsen til professionsbachelor er der formuleret en række krav for at en uddannelse kan godkendes som en professionsbacheloruddannelse. Et centralt krav vedrører uddannelsens vidensgrundlag. For det første skal undervisningens vidensgrundlag være på et højt niveau karakteriseret ved nem og hurtig inddragelse af viden om centrale tendenser i professionen (professionsbasering). For det andet skal undervisningen være baseret på egne forsøgs- og udviklingsarbejder (udviklingsbasering), og for det tredje skal der sikres nem og hurtig inddragelse af viden om forskning og forskningsresultater.

Forskningstilknytningen betyder at aktuel forskning skal inddrages i undervisningen, men der er ikke krav om at der forskes på institutionen.

Med den danske kvalifikationsnøgle[2] er der udarbejdet formelle kompetenceprofiler for de forskellige uddannelsesniveauer. Kompetenceprofilen for en professionsbachelor lyder:

[2] Den danske kvalifikationsnøgle er udviklet af en arbejdsgruppe under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling med deltagelse af Danmarks Evalueringsinstitut, Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser, Rektorkollegiet og repræsentanter for studerende. For yderligere information, se www.bologna.dk.

> En professionsbachelor bør have kompetencer der er erhvervet i et udviklingsbaseret studiemiljø med forskningstilknytning og med relevante, obligatoriske praktikforløb i dialog med aftagerne. En professionsbachelor skal have grundlæggende kendskab til og indsigt i de centrale fag og metoder der er behov for i professionen. Disse egenskaber skal kvalificere professionsbacheloren til at udøve erhvervsfunktioner og fungere selvstændigt inden for det område studiet er rettet mod, og til videreuddannelse på et relevant master- eller kandidatstudium.

Bachelor og kandidat
For både bachelor- og kandidatuddannelserne gælder at undervisningen skal være forskningsbaseret. At en uddannelse er forskningsbaseret, betyder at universitetet har ansvar for at uddannelserne tager udgangspunkt i et bæredygtigt forskningsmiljø, og at der inden for den fastlagte optagelseskapacitet kan tilbydes forskningsbaseret undervisning.

Kompetenceprofilen for en universitetsbachelor lyder:

> En bachelor bør have kompetencer der er erhvervet gennem et uddannelsesforløb der er baseret på forskningsresultater. En bachelor skal have grundlæggende kendskab til og indsigt i sit fags metoder og videnskabelige grundlag. Disse egenskaber skal kvalificere bacheloren til videreuddannelse på et relevant kandidatstudium og til relevant ansættelse på arbejdsmarkedet.

Den tilsvarende kompetencebeskrivelse for en kandidat lyder:

> En kandidat bør have kompetencer der er erhvervet gennem et uddannelsesforløb der er baseret på forskningsresultater. Kandidaten skal være kvalificeret til videre forskning (ph.d.-uddannelse) og ansættelse på arbejdsmarkedet i stillinger der er relevante for og kræver akademisk sagkundskab på det pågældende område. Kandidaten skal i forhold til bacheloren have udbygget sin faglige viden og selvstændighed så kandidaten selvstændigt kan anvende videnskabelig teori og metode inden for fagområdet.

3.2 Målsætninger
På baggrund af de formelle rammer har de enkelte uddannelser beskrevet egne målsætninger som er retningsgivende for ledelse, undervisere og studerende på uddannelserne.

3.2.1 Journalisthøjskolen

I selvevalueringsrapporten udtrykker Journalisthøjskolen at det er ønsket at skabe en balance mellem det professionelt målrettede og det teoretiske, principielle og analytiske uddannelsesindhold. Elementerne - tradition og professionsrettethed - afspejles i højskolens målsætning:

> Grunduddannelsen har som mål at være den klassiske, professionelle uddannelse til journalist i Danmark, hvor man målrettet uddanner til mediebranchen.[3]

Af studieordningen fremgår det endvidere at uddannelsen først og fremmest er en generalistuddannelse i journalistikkens kerneområder, men med mulighed for en vis specialisering på medietyper.

3.2.2 Syddansk Universitet

I studieordningen er uddannelsens overordnede formål beskrevet således:

> Det overordnede formål med journalistuddannelsen er at give de studerende journalistiske færdigheder, indsigt i et bredt udvalg af relevante fagområder og kendskab til journalistikkens funktion og tradition, herunder dens samfundsmæssige betydning.[4]

Idegrundlaget for journalistuddannelsen på SDU er ifølge selvevalueringsrapporten baseret på en klassisk tankegang om forholdet mellem kunnen, indsigt og refleksion. Med denne såkaldte journalistiske trekant er det tanken at den studerende tilegner sig tre former for kompetencer, nemlig den at kunne begå sig på redaktionerne (håndværksmæssig kunnen), at have de fornødne forudsætninger for at kunne udarbejde journalistiske produkter (faglige forudsætninger) og at kunne forholde sig reflekterende til journalistens og journalistikkens samfundsmæssige funktion og rolle (forståelse/refleksion).

En central målsætning på SDU er at den studerende skal lære at arbejde flermedialt. Derfor er arbejdet med de skrevne medier, radio, tv og de nye medier integreret og obligatorisk.

3.2.3 Roskilde Universitetscenter

Det overordnede mål med journalistuddannelsen på RUC er ifølge uddannelsens selvevalueringsrapport at fremme journalistik på højt niveau ved at *kombinere* det bedste fra journalistikkens håndværksmæssige tradition med de akademiske studiers indsigt, analyse og helhedstænkning. Antagelsen bag målsætningen er at den akademisk uddannede journalist vil have adgang til et

[3] *DJH's selvevalueringsrapport, side 3.*

[4] *SDU's selvevalueringsrapport, side 99.*

bredere udvalg af arbejdsmetoder og, i kraft af sin analytisk-kritiske tilgang, vil kunne forstå verden og virke refleksivt korrigerende i forhold til både den daglige nyhedsstrøm og de regler, normer mv. der styrer de journalistiske valg.

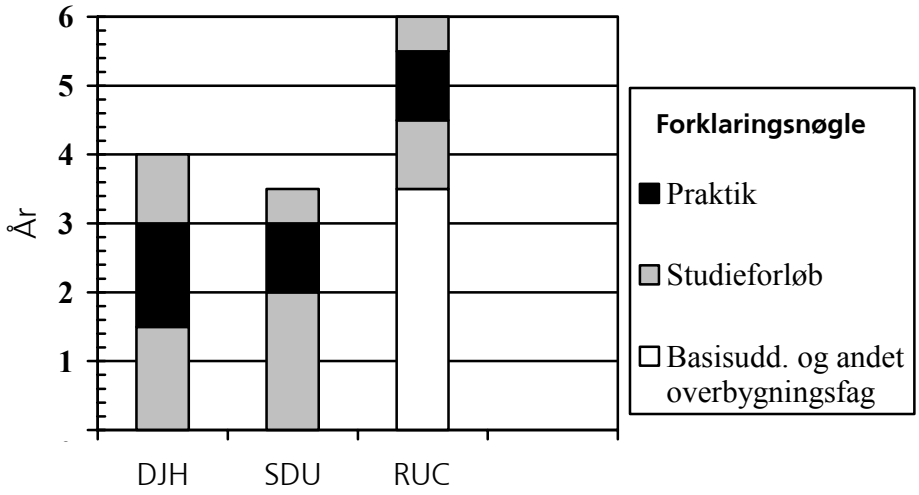
Dette er afspejlet i formuleringerne i studieordningens § 1, stk. 1:

> At uddanne bachelorer og kandidater som kan inspirere til at styrke journalistikkens brugere til en demokratisk medleven i samfundet.

3.3 Uddannelsernes struktur

For overskuelighedens skyld følger først en figur der illustrerer de tre journalistuddannelsers varighed og struktur. For RUC's vedkommende gælder at basisuddannelsen og også ofte det andet overbygningsfag i praksis er gennemført inden journalistuddannelsen påbegyndes.

Figur 1



Som det fremgår af ovenstående figur, fylder praktikken relativt meget i de samlede uddannelsesforløb på alle tre uddannelser. I kapitel 7 der omhandler praktik, vil praktikkens omfang og udformning blive behandlet.

3.3.1 Journalisthøjskolen

Uddannelsen på DJH består af en første del der rummer tre semestres studier på højskolen, og en anden del der rummer to semestre efter praktikken, der varer 18 måneder. Som professionsbacheloruddannelse giver uddannelsen formelt adgang til en række studier på diplom-, master- og kandidatniveau.

DJH beklager at uddannelsen ikke giver samme formelle rettigheder til videreuddannelse i Danmark som en bacheloruddannelse. Dette eksemplificeres i selvevalueringsrapporten ved at flere uddannede fra DJH er blevet afvist på IT-universitetet med den begrundelse at de var professionsbachelorer og ikke bachelorer.

Vurdering

Professionsbachelortitlen giver i udgangspunktet ikke direkte adgang til de universitære overbygningsuddannelser. Det beror på en vurdering fra den enkelte uddannelse. Fx har dimittender fra DJH mulighed for at blive optaget på kandidatuddannelsen på SDU på lige fod med universitetets egne bachelorer.

DJH anbefales at kontakte de uddannelser som anses for relevante i forbindelse med dimittendernes videreuddannelse, for at indgå formelle aftaler om muligheder for optag og merit.

3.3.2 Syddansk Universitet

Journalistuddannelsen på SDU består af fire semestres studier før praktikken, som varer 12 måneder, og et semester efter praktikken. Journalistuddannelsen på SDU afviger fra andre bacheloruddannelser ved at vare 3 ½ år og indeholde et års obligatorisk praktik.

Som bacheloruddannelse giver journalistuddannelsen på SDU formelt adgang til studier på master- og kandidatniveau. SDU udbyder en journalistisk kandidatuddannelse, cand. public. som primært optager egne bachelorer og professionsbachelorer fra DJH.

Vurdering

For universitetsuddannelser generelt gælder det at bachelorforløbet skal kunne udgøre et selvstændigt afsluttet uddannelsesforløb, men at bachelor- og kandidatdelen er tænkt sammen som et samlet forløb med indbygget progression. I overensstemmelse med de strukturelle krav til uddannelsen udgør bacheloruddannelsen en selvstændig uddannelse.

SDU foreslår at indføre en forsøgsordning hvor en del af optaget baseres på at ansøgerne skal have en afsluttet bacheloruddannelse. Tanken er at de oven på den lægger en journalistisk over-

bygningsuddannelse. Evalueringsgruppen har ikke forholdt sig specifikt til forslaget da der vil være tale om at etablere en helt ny uddannelse**.**

3.3.3 Roskilde Universitetscenter

Den samlede kandidatuddannelse i journalistik og et andet overbygningsfag består af en toårig basisuddannelse, et andet overbygningsfag med tre moduler samt tre moduler med journalistik og 12 måneders praktik. De mest almindelige overbygningsfag der kombineres med journalistik, er: socialvidenskab, dansk, internationale udviklingsstudier og historie.

Journalistuddannelsen på RUC kan i *teorien* bestås på tre forskellige niveauer: bachelor, bachelor med praktik og kandidatuddannelse. I *praksis* har uddannelsen to afgangsniveauer, nemlig bachelor med praktik og kandidatniveau. RUC skriver desuden at "efter gennemført bacheloruddannelse og praktik (der er en del af kandidatuddannelsen) er den studerendes kvalifikationsniveau på linje med bachelorniveauet fra SDU og DJH". Bachelorer med praktik anses af Journalistforbundet som berettigede til fuld løn.

Selvom det er muligt at dimittere fra uddannelsen på bachelorniveau, fremhæver RUC i selvevalueringsrapporten at de studerende først med sikkerhed kan foretage analyser og bearbejdninger af egne og redaktionernes arbejdsprocesseer når de har afsluttet kandidatuddannelsen med et journalistisk speciale.

Mindst det ene af de to overbygningsmoduler skal ligge inden for den valgte basisuddannelses hovedområde.

Alle der har bestået en af basisuddannelserne, kan begynde på journalistuddannelsens modul 1. Da kapaciteten her er begrænset til 50 studerende pr. modul, er der oprettet en køordning. Hovedparten af de studerende er derfor nødt til at tage et eller to moduler på deres andet overbygningsfag før de begynder på journalistik. Dette forhold og andre regler for sammensætning af en bacheloruddannelse på RUC betyder at næsten alle der afslutter deres praktik, ud over basisuddannelsen har bestået en del af deres kandidatuddannelse, dvs. har studeret på universitetet 3½-4½ år før praktikken.

For at opnå kandidatuddannelsen i journalistik skal man efter praktikken læse 3. modul, herunder også skrive speciale i faget journalistik eller skrive integreret speciale i journalistik og det andet overbygningsfag. Den journalistiske kandidatuddannelse består derfor minimum af fem års universitetsstudier og et års praktik.

En af de eneste kombinationer af overbygningsfag der ikke er mulig, er mellem fagene kommunikation og journalistik. RUC's forklaring på dette er at fagene er for nærtbeslægtede. Det fremkom imidlertid under besøget at det også spiller ind at de to fag er blandt de hyppigst søgte på RUC.

Vurdering

Det er uforståeligt at kombinationen journalistik/kommunikation ikke er mulig idet RUC med netop denne kombination kunne skabe kandidater der i særlig grad ville være godt rustet til det moderne journalistiske arbejdsmarked.

RUC kunne med fordel udbyde en samlet uddannelse med elementer fra hvert af de to overbygningsfag. En stor del af de nye journalistiske arbejdspladser må forventes at være inden for kommunikationsbranchen, og ved at kombinere den nuværende kommunikationsuddannelse med kerneelementerne i journalistikuddannelsen ville RUC kunne ruste og profilere sine kandidater til et langt bredere arbejdsmarked end tilfældet er i dag.

Det anbefales derfor at RUC udvikler en samlet treårig overbygningsuddannelse der kombinerer elementer fra såvel kommunikationsuddannelsen som journalistuddannelsen, eller som minimum åbner op for muligheden for at kombinere de to overbygningsuddannelser.

3.4 Organisation og ledelse

3.4.1 Journalisthøjskolen

Danmarks Journalisthøjskole er en statsinstitution med eget lovgrundlag. Højskolen ledes af en bestyrelse der i overvejende grad består af eksterne medlemmer. Rektor ansættes af undervisningsministeren efter indstilling fra bestyrelsen.

Vurdering

Etableringen af de to nye journalistuddannelser har haft stor betydning for uddannelsen på Journalisthøjskolen, som har gennemgået en positiv udvikling i løbet af de seneste fem år. Det er imidlertid uklart hvordan højskolen vil håndtere en nødvendig omstillingsproces i retning af at styrke uddannelsens profil og indhold.

Da journalistuddannelsen på DJH er en professionsbacheloruddannelse, er de tætte bånd til branchen og aftagerne både påkrævet og en styrke for uddannelsen. Det er dog indtrykket at dette branchehensyn til en vis grad dominerer over andre uddannelsesmæssige og pædagogiske overvejelser, blandt andet i forhold til praktikken. Tilsyneladende har dette den daglige ledelses for-

ståelse og accept. Derfor kunne uddannelsen profitere af at den daglige ledelse i højere grad end i dag udviklede og styrkede uddannelsen.

Det gælder for alle videregående uddannelser at udviklingen af fagene bør foregå i en tæt dialog med den branche der uddannes til, således at det kan sikres at de der gennemfører uddannelserne, har kvalifikationer og kompetencer der modsvarer arbejdsmarkedets behov. Imidlertid gælder det også at uddannelsens dialog med branchen ikke bør føre til et brancheejerskab. Det er derfor uddannelsens opgave selvstændigt at vurdere uddannelsens behov i forhold til det nuværende og kommende arbejdsmarked.

De meget vidtgående hensyn til branchens ønsker og behov er med til at konservere uddannelsen og fastholde de studerende i branchens billede af hvad der skal til for at blive en dygtig journalist.

Den daglige ledelse på DJH bør agere mere proaktivt og visionært i det løbende arbejde med at udvikle og forbedre uddannelsen. Det indebærer blandt andet at ledelsen forfølger uddannelsens interesser, også når de evt. er i modstrid med branchens ønsker og behov.

Evalueringsgruppen anbefaler at bestyrelsens sammensætning genovervejes, og at bestyrelsen suppleres med profiler som i højere grad har erfaring med og indsigt i uddannelsespolitiske og -pædagogiske problemstillinger.

3.4.2 Syddansk Universitet

Journalistuddannelsen på SDU er organisatorisk placeret mellem Det Humanistiske Fakultet og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet. Efter fakulteternes indbyrdes aftale er ansvaret for uddannelsen placeret under Det Samfundsvidenskabelige Fakultet.

Der gør sig det særlige forhold gældende på SDU at studieleder, institutleder og prorektor er en og samme person. Ifølge selvevalueringsrapporten sikrer dette en hurtig og ukompliceret beslutningsgang om end det påpeges muligvis at være en "torn i øjet" på enkelte medarbejdere. Under institutionsbesøget blev der spurgt til dette forhold, og for hovedparten af de adspurgtes vedkommende blev situationen beskrevet som potentiel problematisk, men i det store og hele en god løsning i praksis. Dog blev der på mødet med underviserne givet udtryk for at studielederens arbejdsbyrde betyder at der er for lidt tid til personalepleje.

Instituttet har ved en særlig styrelsesordning, godkendt af Videnskabsministeriet, nedsat en ekstern bestyrelse der er at betragte som et konsultativt organ uden formel indflydelse på uddannel-

sen. I selvevalueringsrapporten lægges der vægt på at bestyrelsen sikrer samspillet med faget/branchen.

Vurdering
Den lidt særprægede organisering har givetvis været en fordel for uddannelsen i en pilotfase på grund af studielederens personlige engagement. Men titel- og personsammenfald er principielt betænkeligt. Da – hvad man kan betragte som – pilotfasen nu er til ende, bør uddannelsen arbejde på at ophæve personafhængigheden. Evalueringsgruppen noterer sig at det af selvevalueringsrapporten fremgår at ledelsesstrukturen vil blive tilpasset den nye universitetslov når den implementeres på SDU i 2004.

For at gøre uddannelsen mindre personafhængig bør personsammenfald på uddannelsens ledelsesposter undgås.

3.4.3 Roskilde Universitetscenter
Journalistuddannelsen på RUC er organisatorisk placeret i Institut for Journalistik, Kommunikation og Datalogi. Ledelsen af uddannelsen er i praksis todelt sådan at stort set alt hvad der har med uddannelsen og de løstansatte undervisere at gøre, hører under studielederens ansvarsområde. Ansættelse af faste undervisere og dispositioner der har med forskning at gøre, hører under en afdelingsleder der har fået uddelegeret en stor del af institutlederens kompetence. RUC har ikke fakultetsråd og dekaner, og det betyder i praksis at ansvaret for stillingsbesættelser af faste medarbejdere ligger hos afdelingslederen. En stor andel af underviserne er eksterne og derfor løst tilknyttet uddannelsen.

Der er åbenlyst en del uoverensstemmelser mellem RUC's øverste ledelse og ledelsen af journalistuddannelsen. Såvel selvevalueringsrapporten som besøget antyder spændinger og interessekonflikter i forhold til en række strukturelle forhold. Eksempler på dette er uddannelsens ønske om at indføre en optagelsesprøve og muligheden for at kombinere kommunikation og journalistik. Begge ønsker er blevet tilbagevist af RUC´s øverste ledelse under henvisning til universitetets overordnede struktur og tradition. Desuden er der mellem journalistuddannelsens ledelse og RUC's øverste ledelse uenighed om en række universitetsøkonomiske forhold.

Vurdering
Dokumentationsmaterialet efterlader det indtryk at journalistuddannelsen i nogle henseender ikke fungerer hensigtsmæssigt i den overordnede struktur.

Evalueringsgruppen har forståelse for flere af de konkrete strukturelle hindringer som nævnes i selvevalueringsrapporten. På den anden side har de strukturelle betingelser været kendt af journalistuddannelsens ledelse inden uddannelsen blev oprettet.

Det er åbenbart at der er en uhensigtsmæssig modstrid mellem RUC's struktur og uddannelsens ønsker. Det er derfor afgørende for uddannelsens fremtid at denne konflikt løses.

RUC's øverste ledelse og ledelsen på journalistuddannelsen må derfor udarbejde en plan for hvordan de skitserede modsætninger kan afhjælpes.

Den store andel af eksterne undervisere er på en og samme tid en styrke og en svaghed ved uddannelsen. På den ene side er det muligt at tilknytte kompetente praktikere til uddannelsen, men på den anden side betyder dette også at et fåtal af uddannelsens undervisere har mulighed for at præge pædagogiske, strategiske og udviklingsorienterede opgaver.

Uddannelsen anbefales at skabe rammer så de eksterne undervisere i højere grad end hidtil inddrages og forpligtes i forhold til uddannelsens strategiske overvejelser og diskussioner.

3.5 Uddannelsernes fysiske rammer

De tre uddannelser fungerer på meget ulige vilkår og i meget forskellige fysiske rammer.

3.5.1 Journalisthøjskolen

DJH lider under utilstrækkelig plads i klasselokalerne for de store hold og en generel mangel på lokaler til gruppearbejde. I computerlokalerne opstår der også hurtigt pladsmangel da der ud over de undervisningsforløb der finder sted i lokalerne, er trængsel af studerende der benytter lokalerne i forbindelse med anden undervisning.

Hovedårsagen til den generelle pladsmangel på højskolen er at der optages langt flere studerende end højskolen fysisk er dimensioneret til.

I selvevalueringsrapporten beskrives de studerendes opfattelse af højskolen som en betonmastodont med grå vægge overalt og dårlig belysning mange steder. Ydermere er der ikke ventilation i lokalerne, hvilket medfører et dårligt indeklima.

Vurdering

Uddannelsens beskrivelse af de fysiske rammer stemmer overens med evalueringsgruppens indtryk fra besøget på DJH. Det overordnede indtryk af de fysiske faciliteter er at højskolen er ned-

slidt og ikke dimensioneret til det store antal studerende, og at dette indirekte påvirker kvaliteten af undervisningen i en negativ retning.

På denne baggrund anbefales DJH at udarbejde en handlings- og finansieringsplan for hvordan de fysiske rammer kan bedres og de konkrete problemer løses.

3.5.2 Syddansk Universitet

I februar 2003 flyttede journalistik ind i et nyopført mediehus, og faciliteter og rammer beskrives i selvevalueringsrapporten som ideelle. Undervisningen foregår i lokaler med en computer pr. studerende og et kombineret anlæg til præsentation af lyd, video, dvd og pc-skærmbilleder på store højttalere og storlærred, hvilket på uddannelsen vurderes som ideelt i forhold til at gennemføre værkstedsundervisning hvor oplæg veksler med øvelser, fremlæggelser og diskussioner.

De fysiske rammer for undervisning i tv og radio/lyd på web beskrives ligeledes som optimale. Lokalerne er indrettet med en digital redigeringsarbejdsplads pr. to studerende, og faciliteterne giver mulighed for at producere tv-indslag.

Vurdering

De fysiske rammer og faciliteter på SDU må betegnes som optimale.

3.5.3 Roskilde Universitetscenter

På RUC er journalistikuddannelsen fysisk placeret i en ny bygning. Uddannelsen råder over 46 stationære og 17 bærbare computerarbejdspladser. Af selvevalueringsrapporten fremgår det at uddannelsen p.t. mangler en række kontorer, et større undervisningslokale, computerarbejdspladser, et større tv-redigeringsrum mv. Bortset fra disse problemer som muligvis løses med et nyt byggeri om tre år, beskriver uddannelsen de fysiske rammer som optimale. Journalistuddannelsen er nabo til kommunikationsuddannelsen, men de to uddannelser fungerer hver især meget autonomt og samarbejder kun i begrænset omfang.

Vurdering

Journalistik og kommunikation kunne drage fordel af et større samarbejde om de fysiske rammer og faciliteter på instituttet. Et styrket samarbejde ville kunne rationalisere udgifterne til teknisk apparatur og opgradere instituttets samlede faciliteter.

Instituttet anbefales at arbejde med en overordnet strategi for hvordan de samlede faciliteter kan bruges på tværs af uddannelserne.

4 Optagelsesprocedurer

4.1 Optag og indgangsforudsætninger

Uddannelserne benytter sig af forskellige optagelsesprocedurer som samtidig afspejler uddannelsernes niveaumæssige og organisatoriske placering. Ifølge dimittendundersøgelsen oplever 97 % af dimittenderne - på tværs af uddannelserne - at procedurerne i forbindelse med optagelsen på studiet fungerer tilfredsstillende. Det må imidlertid forventes at spille ind at denne tilfredshed måles blandt tidligere studerende som jo netop har været igennem optagelsesprøverne med et positivt udfald.

4.1.1 Journalisthøjskolen

På DJH er det eneste adgangskrav til grunduddannelsen at man består en optagelsesprøve med et tilstrækkeligt højt gennemsnit. Ansøgerne søger gennem kvote 2, og alle ansøgere inviteres til optagelsesprøven, der varer en dag.

Optagelsesprøven består af fem delprøver. De skal dokumentere ansøgerens

- iagttagelses- og kombinationsevne
- evne til kreativ sproglig formulering
- evne til at udtrykke sig sprogligt korrekt
- evne til at analysere, referere, prioritere og klargøre et givet stof
- viden om samfundets opbygning og funktion samt viden om aktuelle kulturelle, sociale, økonomiske og politiske begivenheder.

Efter prøven foretages der en vurdering af ansøgerens samlede egnethed.

Ifølge DJH's selvevalueringsrapport diskuteres prøvens egnethed til at sortere blandt ansøgerne løbende. I rapporten påpeges det at prøven ikke egner sig til at teste ansøgernes studieegnethed eller sociale kompetencer, som ellers vurderes at være af afgørende betydning for at kunne gennemføre studiet og udøve faget. På denne baggrund drøftes fordele og ulemper ved at indføre personlige samtaler som et led i optagelsesproceduren.

DJH skriver i selvevalueringsrapporten at de studerende ofte savner en basal viden om samfundet. Også på det sproglige område vurderes de studerendes evner som svingende, og der opleves problemer med beherskelse af basal dansk grammatik og formuleringsevne.[5] På denne baggrund overvejer DJH at indføre en prøve tidligt i uddannelsen der skal teste basal viden om samfundet og beherskelse af det danske sprog.

Vurdering

Selvom optagelsesprøven på DJH er meget omfattende, er det ikke indtrykket at dette nødvendigvis fører til optag af de rigtige studerende. Det kan undre at DJH ikke formår at frasortere ansøgere med meget ringe grammatiske færdigheder og formuleringsevne, når der i optagelsesprøverne netop tages højde for disse aspekter. I DJH's optagelsesprøve handler to ud af fem prøver fx om at teste ansøgernes sproglige færdigheder og formuleringsevne. DJH's overvejelser om at indføre en egentlig stopprøve tidligt i uddannelsesforløbet vil næppe afhjælpe dette problem. DJH bør i stedet fokusere på hvilke kompetenceprofiler man ønsker at tiltrække, og på denne baggrund udforme en optagelsesprocedure der afspejler den ønskede profil.

DJH anbefales at udforme optagelsesprocedurer der afspejler den kompetenceprofil man ønsker at tiltrække, og at sikre at de studerendes forudsætninger og egnethed prøves inden de optages.

4.1.2 Syddansk Universitet

Adgangskravet til bacheloruddannelsen er en gymnasial uddannelse, men det er kun muligt at søge gennem kvote 2.

Optagelsesproceduren på SDU er tredelt:

- Første trin er en motiveret ansøgning samt dokumentation for at de formelle adgangskrav er opfyldt (bestået gymnasial uddannelse). Ansøgningen skal begrunde hvorfor ansøgeren mener at være egnet som journalist, og beskrive eventuelle forhold der specielt sandsynliggør ansøgerens egnethed.
- På baggrund af de motiverede ansøgninger indkaldes ca. 200 ansøgere til en optagelsesprøve. Denne prøve skal teste ansøgerens kendskab til aktuelle forhold i ind- og udland, dokumentere ansøgerens sproglige færdigheder og kundskaber i dansk og engelsk, sandsynliggøre evnen til visuel tilegnelse som grundlag for kreativitet og illustrere evnen til at referere.
- Herefter indkaldes de ca. 125 der har klaret optagelsesprøven bedst, til en personlig samtale hvor ansøgeren kan uddybe sine bevæggrunde til at søge ind på journalistuddannelsen og

[5] *DJH's selvevalueringsrapport, side 28.*

begrunde hvorfor vedkommende føler sig egnet, uddybe hvad der i øvrigt måtte være fremgået af den motiverede ansøgning mv.

Sigtet med samtalen er at uddannelsesstedet kan danne sig et indtryk af modenhed, umiddelbart kendskab til og forståelse af fagets funktion og rolle etc. samtidig med at de studerende præsenteres for uddannelsens idé om en "kontrakt" mellem uddannelse og studerende. Dette uddybes i selvevalueringsrapporten på følgende måde:

> Vi forventer os meget af de studerende, og vi er villige til at give meget. Vi skal finde dem der har evner og talent, og som vil yde en målrettet indsats for at blive gode journalister.[6]

På baggrund af en samlet vurdering af optagelsesprøven og den personlige samtale optages 75 studerende årligt.

Af besøget fremgik det at flere studerendes sprogfærdigheder er mangelfulde ved studiestart. Uddannelsesstedet overvejer på denne baggrund at indføre et grundlæggende grammatikkursus.

Af dokumentationsmaterialet fremgår det at de studerende der optages på journalistuddannelsen på SDU, er meget engagerede i uddannelsen, og at dette i høj grad hænger sammen med den personlige samtale hvor uddannelsesstedet har mulighed for at udvælge de studerende som i særlig grad er motiverede. Resultatet af denne praksis er da også studerende og dimittender der i sjælden grad er dedikerede til uddannelsen.

I uddannelsens pionerfase er der i forbindelse med optagelsesproceduren lagt vægt på den "almene journalistprofil" og uddannelsens praksisrettede profil. Under besøget fortalte ledelsen at uddannelsen har valgt fremover at understrege uddannelsens akademiske profil.

Vurdering
Optagelsesproceduren på SDU er meget ressourcekrævende, men formår tilsyneladende at sikre at de studerende der optages, er de studerende som uddannelsen vurderer som de bedst egnede. Den hidtidige profilering af uddannelsens praktiske elementer har i for høj grad tiltrukket studerende som ikke primært har ønsket en akademisk uddannelsesprofil. Det er derfor positivt at uddannelsen er opmærksom på at styrke den akademiske profil i optagelsesproceduren.

[6] *SDU's Selvevalueringsrapport, side 56.*

4.1.3 Roskilde Universitetscenter

Journalistik er et overbygningsfag på RUC, og faget er derfor underlagt universitetets overordnede struktur. De studerende kan søge den journalistiske overbygningsuddannelse efter at have gennemført en af RUC´s basisuddannelser. Da journalistik imidlertid er et af de mest søgte overbygningsfag på RUC og optagelsen fungerer efter køordning, har stort set alle de studerende gennemført et til tre semestre på deres andet overbygningsfag før de kan begynde på journalistik.

En mindre del af optaget består af ti personer årligt (fem pladser pr. semester) der kommer ind på såkaldt direkte optag på kandidatuddannelsen. De har en anden uddannelse på bachelorniveau fra en anden uddannelsesinstitution end RUC.

I RUC's selvevalueringsrapport anslås det at 10-20 % af de studerende der optages på journalistoverbygningen, har væsentlige faglige problemer ved studiestart. Dette skyldes ifølge rapporten at der kun i meget begrænset omfang - som ellers forudsat - sker en individuel vurdering af de studerendes kvalifikationer på basisuddannelserne. Derfor er de studerende ikke i deres uddannelsesforløb blevet gjort opmærksomme på at de fx mangler analytiske kvalifikationer, har utilstrækkelig abstraktionsevne eller mangler evnen til logisk og klar sproglig fremstilling.

Dertil kommer at 5-10 % ifølge selvevalueringsrapporten har et utilstrækkeligt kendskab til dansk grammatik og retskrivning.

Ledelsen på journalistuddannelsen har ønsket at indføre en optagelsesprøve for at frasortere de studerende som åbenlyst ikke har evner for faget. Dette ønske er imidlertid blevet afvist af RUC's øverste ledelse under henvisning til at en optagelsesprøve vil stride imod RUC's overordnede struktur og principper.

I stedet er der på journalistik indført en skriftlig individuel prøve ved slutningen af første modul der giver de studerende en vurdering af deres individuelle niveau, og som i praksis fungerer som en stopprøve. På fokusgruppemøderne pegede enkelte af dimittenderne fra RUC på at optagelsesproceduren med fordel kunne strammes mht. kravene om viden om samfundsforhold og skrivefærdigheder.

Vurdering

Den frie adgang til journalistoverbygningen på RUC harmonerer med RUC's overordnede principper. Det medfører imidlertid at der optages en del studerende som ifølge uddannelsesstedets udsagn åbenlyst ikke har evner for faget. Dette er meget uhensigtsmæssigt, og løsningen med en form for stopprøve efter første semester er ikke en tilfredsstillende løsning for hverken de studerende eller uddannelsen som sådan.

Det anbefales at der på RUC tages initiativ til en bedre udvælgelse af ansøgerne. Dette kan ske gennem en optagelsesprøve og/eller ved en styrket personlig vejledningsindsats så den studerende får et realistisk indtryk af uddannelsen og af hvilke evner den studerende forventes at være i besiddelse af for at leve op til kravene.

4.1.4 Generel vurdering af indgangsforudsætninger

Det er problematisk for uddannelserne at der optages studerende som ikke har de rette evner til at kunne tilegne sig faget, og kritikken er bemærkelsesværdig i betragtning af at to af uddannelserne netop benytter sig af omfattende optagelsesprocedurer.

Alle tre uddannelser fremhæver de studerendes mangelfulde færdigheder fra deres hidtidige uddannelsesforløb. Særlig når det gælder helt centrale færdigheder som sproglig formåen, grammatik og almen viden kommer uddannelsernes forsøg på at kompensere for disse mangler ifølge uddannelserne til at tage urimeligt mange kræfter.

Imidlertid kan der være en fare for at en fokusering på de studerendes manglende evner flytter fokus fra uddannelsernes ansvar. Hvis man antager at uddannelserne har rimeligt held med at sortere blandt ansøgerne, må man også formode at de studerende der optages, er (blandt) de bedst egnede. Hvis dette niveau ikke er tilfredsstillende, må uddannelserne drage de nødvendige konsekvenser heraf og supplere med nødvendige kurser, stille større krav til uddannelsesforløbets intensitet eller på anden vis tilrettelægge uddannelsen så den tager højde for at indgangsniveauet ikke svarer til det ønskede.

Uddannelserne anbefales at afklare hvilke indgangsforudsætninger der er de væsentligste, og tilrettelægge optagelsesprocedurerne herefter.

I forlængelse heraf bør uddannelserne overveje hvilke støttekurser der er nødvendige, for at sætte de studerende i stand til at kunne opnå de ønskede slutkompetencer.

5 Uddannelsernes faglige indhold

5.1 Fagfordeling og -indhold

5.1.1 Journalisthøjskolen

I forhold til det faglige indhold skelner man på DJH mellem vidensfag, redskabsfag og anvendelsesforløb.

Vidensfag eller teoretiske fag er samfundsfag, mediejura, medieteori og pressehistorie. Dertil kommer fagspecialet som giver mulighed for at fordybe sig i et område inden for et eller flere af vidensfagene.

Redskabsfag eller håndværksfag er interview, research, sprog, fortælleteknik og kritisk fornuft/argumentation.

Anvendelsesforløb er workshopper og mediespeciale. I disse forløb er det tanken at vidensfag og redskabsfag integreres i journalistiske produktioner. Der fokuseres på et specifikt medie eller en bestemt genre, og i forlængelse heraf lægges der vægt på bestemte arbejdsmetoder.

DJH udtrykker det i selvevalueringsrapporten som et særkende ved den pædagogiske struktur at undervisningen ligger i blokke af 1-13 ugers varighed. Formålet med en sådan struktur er at de studerende i hovedsagen kun beskæftiger sig med ét fagligt forløb ad gangen.

Nedenfor præsenteres uddannelsens faglige indhold, herunder fagenes placering. Fag markeret med (*) afsluttes med eksamen med intern censur i form af bestået/ikke bestået, mens fag markeret med (#) afsluttes med eksamen med ekstern censur efter 13-skalaen.

Figur 2
Det faglige indhold, DJH

1. semester	• Introducerende forløb: "Den gode historie" • Medieteori og pressehistorie (*) • Kritisk fornuft/argumentation • Samfundsfag (*) • Research • Interview
2. semester	• Workshop • Fortælleteknik • Samfundsfag (*) • Research • Interview • Årsrapport (årsprøve) (#)
3. semester	• Workshop • Nyhedsjournalistik • Mediejura (#) • Samfundsfag (#) • Praktiksøgning/-forberedelse
4. semester	• Praktik (18 måneder) (*)
5. semester	
6. semester	
7. semester	• Mediespecialer med dertil knyttet semester-projekt (*, men 13-skalaen) • Medieteori (*)
8. semester	• Fagspecialer med dertil knyttet semesterprojekt (*, men 13-skalaen) • Hovedopgave (bachelorprojekt) (#)

Af dimittendundersøgelsen fremgår det at dimittenderne fra DJH gerne ser den teoretiske del af uddannelsen styrket, dog under forudsætning af at uddannelsen ikke "akademiseres". Det er vigtigt for dimittenderne at DJH forbliver "stedet der producerer gode håndværkere".

Det fremgår videre af undersøgelsen at dimittenderne i overordnede træk ønsker at både håndværks- og vidensfagene opprioriteres/opprioriteres meget. Dimittender ønsker altså "mere af det

hele". Dette synspunkt bekræftes af studerende under besøget der endvidere gav udtryk for at indholdet i studiet på DJH med fordel kan og bør kvalificeres og komprimeres.

Også ledelse og undervisere udtrykte under besøget ønske om at vægte vidensfagene højere ud fra ønsket om at højne de studerendes samlede videns- og refleksionsniveau. Hverken ledelse eller undervisergruppen fremkom imidlertid med egentlige forslag til fx studieordningsændringer eller langsigtede strategier for en sådan ændring af studiet.

Vurdering
Uddannelsen fremstår i nogen grad fragmentarisk med mange korte forløb uden tilstrækkelig sammenhæng på tværs af disse forløb.

Det anbefales derfor at fagene tænkes sammen i tværgående undervisningsforløb.

Dokumentationsmaterialet peger på at kravene til uddannelsen på DJH med fordel kan skærpes, særlig i forhold til vidensfagene.

Derfor anbefales DJH at skærpe kravene til fagenes omfang og niveau.

5.1.2 Syddansk Universitet
Fagene på journalistuddannelsen på SDU deles formelt set op i tre kategorier. Der tales således om hvordan-fag der knytter an til journalistisk kunnen, om hvorfor-fag der knytter an til journalistisk forståelse, og endelig om indsigtsfag, der selvsagt knytter an til journalistisk indsigt.

Hvordan-fag er håndværksfagene, herunder trykte medier, lydmediet og billedmediet, journalistisk sprog og kommunikation, retssystemet, informationssøgning/kildekritik/samfundsvidenskabelig metode og edb.

Hvorfor-fag er mediesociologi og et tværgående forløb om aktuelle samfundsmæssige problemer.

Indsigtsfag er sociologi, socialøkonomi og -politik, dansk politik og forvaltning, international politik og organisation samt moderne dansk og europæisk civilisationshistorie.

Fagstrukturen er ifølge SDU's selvevalueringsrapport opbygget med en række sammenhængende, internt relaterede "bånd" der strækker sig over flere semestre. Denne struktur bunder i ønsket om at skabe sammenhæng i uddannelsen.

Nedenfor præsenteres uddannelsens faglige indhold, herunder fagenes placering.[7] Fag markeret med (*) afsluttes med eksamen med intern censur, mens fag markeret med (#) afsluttes med eksamen med ekstern censur. Hvor intet andet er nævnt, bedømmes efter 13-skalaen.

Figur 3
Det faglige indhold, SDU

1. semester	• Det journalistiske håndværk (trykte medier) (*) • Journalistisk sprog og kommunikation (*) • Journalistiske værktøjer (edb, informationssøgning) (*) • Sociologi (*) • Dansk politik og forvaltning (*, men bestået/ikke bestået) • Dansk og europæisk civilisationshistorie (*)
2. semester	• Det journalistiske håndværk (trykte medier) (#) • Journalistisk sprog og kommunikation (#) • Journalistiske værktøjer (kildekritik, samfundsvidenskabelig metode mv.) (*) • Mediesociologi • Dansk politik og forvaltning (#) • Retssystemet og medieret (#)
3. semester	• Det journalistiske håndværk (lydmediet) (#) • Journalistisk sprog og kommunikation (#) • Socialøkonomi og -politik (*) • Mediesociologi (*, men godkendt/ikke godkendt) • International politik og organisation (#)
4. semester	• Det journalistiske håndværk (billedmediet (#) og trykte medier (*)) • Journalistisk sprog og kommunikation • Mediesociologi (#) • Praktiksøgning -forberedelse
5. semester	• Praktik (12 måneder) (*)

[7] *Af selvevalueringsrapporten fremgår det at der pr. 1. februar 2004 påtænkes en omlægning af de håndværksmæssige fag, herunder en ændring af placeringen af de enkelte elementer.*

6. semester	• Praktik (fortsat)
7. semester	• Tværgående forløb: aktuelle samf. problemer (*, men bestået/ikke bestået) • Bachelorprojekt (#)

Ifølge selvevalueringsrapporten ligger den faglige tyngde i uddannelsen på det "kunnen"- orienterede, dvs. de håndværksmæssige dimensioner. Denne prioritering har skullet indfri målet om de studerendes optimale adgang til praktiksøgning og efterfølgende beskæftigelse.

Imidlertid har det ifølge selvevalueringsrapporten ikke været problemfrit at håndværksdimensionen indgår med så stor vægt fordi det indebærer en risiko for en konservering af faget, og fordi det betyder at de studerende – i strid med uddannelsens intentioner – prioriterer de håndværksmæssige elementer.

Uddannelsesstedet erkender i selvevalueringsrapporten at studiet ikke har indfriet de akademiske ambitioner man havde ved uddannelsens begyndelse. Under besøget gav ledelsen udtryk for at man har nået en nedre smertegrænse i forhold til vægtningen af det teoretiske akademiske indhold. Ledelsen formulerede klart under besøget at vidensniveauet, evnerne til analyse og refleksion mv. må højnes for at sikre at studiet befinder sig på bachelorniveau.

Dimittenderne i fokusgruppeinterviewet gav ligeledes udtryk for at uddannelsen ikke har levet op til de akademiske ambitioner.

På mødet med de studerende blev arbejdspresset igennem studiet vurderet som meget hårdt, særlig blev 3. semester fremhævet som meget presset. De studerende gav endvidere udtryk for at det er "håndværksfagene" med næsten fuldt skema der presser uddannelsen og forhindrer fordybelse. For at kunne opnå større sammenhæng imellem uddannelsens forskellige elementer efterlyste de studerende en større "akademisering" af de journalistiske fag.

Vurdering
For SDU gælder at uddannelsen i de første fire semestre er opbygget af tre sammenhængende "bånd". Inden for de enkelte bånd er der tale om faglig integration, men uddannelsen mangler at sikre integrationen mellem det sociologiske bånd og båndet med de øvrige samfundsvidenskabelige fag med det journalistiske håndværk med dertilknyttede fagområder.

SDU anbefales i højere grad at tænke de tre bånd sammen.

Uddannelsens afsæt i en "journalistisk trekant" hvor håndværk, indsigt og forståelse tilsammen skaber uddannelsens fundament, synes at være skævvredet hen mod håndværket – den praktiske kunnen.

SDU anbefales at holde fast ved de oprindelige intentioner om uddannelsens akademiske profil.

5.1.3 Roskilde Universitetscenter

På RUC's journalistuddannelse sondrer man mellem to dimensioner: det akademiske og det journalistisk håndværksmæssige. Med mindre variationer ligner opdelingen det der ses på DJH og SDU, om end der her ikke er tale om selvstændige fag, men om akademiske og håndværksmæssige elementer der i varierende grad indgår i tværgående værksteds- og kursusforløb.

Figur 4
Det faglige indhold, RUC

1. modul	• Den journalistiske arbejdsproces, herunder idé (*), research (*), kildekritik (*), interviewteknik (*), genrer/fortælleformer (*) og det færdige produkt (#) • Projektforløb (valgfri problemstilling) (#)
2. modul	• Researchtung journalistik (#), herunder vinkling/nyheds- og baggrundsartikler (*), medieteknik (*), tekst til radio/tv (*), målgruppeanalyse (*), brug af statistisk materiale (*) • Medieprojekt (to ugers feltarbejde) • Projektforløb om journalistrollen og de journalistiske arbejdsprocesser (#) • Praktiksøgning/-forberedelse
	• Praktik (12 måneder) (*)
3. modul	• Journalistisk praksis, herunder medier og demokrati, tekst-/diskursanalyse mv. • Enten skrives specialeafhandling ("teoretisk speciale" eller "speciale med produktion") eller modul 3-projekt (#)

I figur 4 præsenteres uddannelsens faglige indhold. Fag/forløb markeret med (*) afsluttes med enten eksamen med intern censur og/eller obligatorisk deltagelse og aktiv tilstedeværelse, mens fag/forløb markeret med (#) afsluttes med eksamen med ekstern censur. Hvor intet andet er nævnt, bedømmes efter 13-skalaen. Det skal bemærkes at figuren ikke dækker den samlede kandidatuddannelse da det faglige indhold på basisuddannelsen og det andet overbygningsfag er udeladt.

RUC skriver i sin selvevalueringsrapport at man fra studiets side har valgt at koncentrere modul 1 og 2 om det journalistiske håndværk (ca. 60 %) og i mindre grad har lagt vægt på den teoretiske analyse af og refleksion over den journalistiske arbejdsproces og funktionerne. Begrundelsen herfor er at de studerende ved begyndelsen af journaliststudiet har en bred akademisk kompetence i form af deres basisuddannelse og eventuelt også fra det andet overbygningsfag.

Til trods for uddannelsens prioritering af de håndværksmæssige elementer mener ca. halvdelen af dimittenderne (hhv. 45 % af bachelorerne og 61 % af kandidaterne) at der er lagt for lidt eller alt for lidt vægt på de journalistiske håndværksmæssige elementer i forhold til de akademiske.

Vurdering
Selvom uddannelsen på RUC i sin helhed er den længste journalistuddannelse i Danmark med sine seks år, fylder journalistuddannelsen i sig selv kun to et halvt år inklusive praktik og kun et halvt til et år for en bachelor. Dette betyder at den journalistiske overbygning bliver presset både i forhold til de håndværksmæssige fag og til de teoretiske. Dimittenderne peger som ovenfor beskrevet på at de håndværksmæssige elementer i uddannelsen bør vægtes tungere, men hvis dette element opprioriteres væsentligt i forhold til overbygningens akademiske indhold, vil den akademiske profil blive udvisket og uddannelsen reduceret til en praktisk overbygning for teoretikere.

Dette problem kan imødegås ved at følge evalueringsgruppens tidligere anbefaling om at at udbyde en samlet treårig overbygningsuddannelse indeholdende kommunikation og journalistik. Herved vil det være muligt for de studerende at tilegne sig de håndværksmæssige færdigheder som ikke kan henvises til praktikken, og samtidig give de studerende en teoretisk/akademisk journalistisk ballast hvor der bygges oven på en af universitetets basisuddannelser.

5.1.4 Eksaminer
Som det fremgår af ovenstående, er der særlig på DJH og SDU en tendens til at næsten alle faglige forløb afsluttes med eksaminer med enten intern eller ekstern censur. De studerende på de to uddannelser påpeger at kravene er meget forskellige alt efter om det er et akademisk fag eller et håndværksfag. Både på DJH og SDU klagede flere studerende over at forventningerne til opgaver i

vidensfagene er en akademisk fremstilling som ligger fjernt fra de krav de studerende i øvrigt mødes af.

På SDU er der en erkendelse af at de mange eksaminer er resultatet af at uddannelsen er opstået som et "skrivebordsprojekt", og at der ikke er en egentlig pædagogisk begrundelse for antallet af eksaminer.

Vurdering
Antallet af eksaminer på DJH og SDU er uhensigtsmæssigt stort og medvirkende til at fagene ses som løsrevne forløb. Hvis uddannelserne i øvrigt tænkes sammen i mere tværgående forløb, vil antallet af eksaminer kunne reduceres. Under alle omstændigheder bør uddannelserne være opmærksomme på om de enkelte eksaminer tjener et fagligt og/eller et pædagogisk formål.

Både DJH og SDU anbefales nøje at genoverveje antallet af og formen på eksaminer, og at formen fastsættes på baggrund af pædagogiske overvejelser.

6 Teori og praksis

6.1 Samspillet mellem teori og praksis

Fag deles ofte op i kernefag og støttefag. Med kernefag menes centrale og fundamentale fag eller dele der udgør en uddannelsesidentitet, mens der med støttefag menes supplerende fagområder der i højere grad kan betragtes som tilvalg eller specialiseringer.

Af selvevalueringsrapporterne fremgår det at uddannelserne finder en traditionel opdelingen mellem kernefag og støttefag for unaturlig. På alle tre uddannelser arbejdes der derimod med betegnelserne håndværksfag og teoretiske fag/vidensfag (eller akademiske fag).

6.1.1 Journalisthøjskolen

Såvel selvevalueringsrapporten som besøget viser store modsætninger mellem uddannelsens teoretiske og praktiske elementer.

Et manglende samspil mellem teori og praksis understreges først og fremmest af fagenes opbygning/adskillelse og af de undervisningsformer der bliver anvendt på uddannelsen: Håndværksfagene er som oftest anvendelsesorienterede og gør brug af involverende undervisningsformer som fx gruppearbejde, øvelser og workshopper, mens videnfagene typisk er abstrakte og gør brug af forelæsninger for storgrupper, som sætter den studerende i en modtagende rolle, udarbejdelse af akademiske rapporter mv.

Derudover er det kendetegnende at undervisergrupperne i grove træk er opdelt i to grupper – de akademiske undervisere der varetager videnfagene, og de journalistiske undervisere der varetager håndværksfagene. Under besøget blev der gjort rede for enkelte samarbejder mellem grupperne om egentlige tværfaglige undervisningsforløb, men det blev også udtrykt at sådanne samarbejder blot er undtagelsen der bekræfter reglen. Hverken besøget eller selvevalueringsrapporten efterlader indtryk af at institutionen har egentlige løsningsmuligheder på denne indholds- og formmæssige udfordring.

6.1.2 Syddansk Universitet

Også på SDU volder samspillet mellem teori og praksis problemer. Fagene er også her som oftest opdelt i vidensfag og håndværksfag og kun i mindre grad tænkt sammen i integrerede forløb.

Opdelingen understreges også her af undervisningsformerne. Der anvendes workshopper, gruppearbejde, øvelser mv. i håndværksfagene, der generelt er praksis- og anvendelsesorienterede, og forelæsninger, holdundervisning mv. i de akademiske fag, der generelt er abstrakte og videnstunge. Desuden har SDU vanskeligt ved at etablere samarbejde mellem de akademiske og de journalistiske undervisere i arbejdet hen imod reel fagintegration på uddannelsen.

6.1.3 Roskilde Universitetscenter

Ifølge RUC's selvevalueringsrapport skabes der en fornuftig sammenhæng mellem teori og praksis gennem det problemorienterede projektarbejde der anvendes på hele RUC. Gennem det problemorienterede arbejde trænes de studerende i at arbejde abstrakt og teoretisk med konkrete problemstillinger fra "virkeligheden".

Derudover udtrykker RUC at integrationen af de teoretiske akademiske elementer forekommer naturlig i de håndværksprægede fag på grund af de studerendes akademiske indgangsforudsætninger. Fra basisuddannelsen og deres eventuelle andet overbygningsfag er de vænnet til at arbejde analytisk og kritisk reflekterende med stoffet.

Under besøget kommenterede selvevalueringsgruppen endvidere fordelen ved at have to overbygningsfag: De studerende får en faglig videnskabelig indsigt i et fag ved siden af deres journalistiske færdigheder. Der sker en udveksling mellem faget journalistik og andre overbygningsfag ligesom den "journalistiske nyttiggørelse" af det andet fag er til stadig diskussion.

At der alligevel eksisterer en form for uhensigtsmæssig opsplitning af uddannelsens teoretiske og praktiske dele, kom frem under møderne med både underviserne og de studerende under besøget. Groft sagt gik kritikken på at der – til trods for det problemorienterede projektarbejde – til tider er for vandtætte skotter mellem undervisningen i de teoretiske fag og i håndværksfagene. Der blev under besøget ytret ønske om at undervisningen gøres endnu mere tværfaglig.

6.1.4 Dimittendundersøgelsen

Nedenstående tabel viser at flertallet af dimittender på tværs af uddannelserne ønsker en bedre sammenhæng mellem de journalistiske/håndværksmæssige elementer og de akademiske/teoretiske elementer i uddannelserne. Disse tendenser bekræfter billedet fra fokusgruppeinterviewene hvor deltagerne også generelt gav udtryk for et ønske om en bedre sammenhæng mellem de journalistiske/håndværksmæssige og de akademiske/teoretiske elementer i uddannelserne.

Tabel 1
Er sammenhængen mellem de journalistiske/håndværksmæssige elementer og de akademiske/teoretiske elementer på den samlede uddannelse passende?

	RUC-bachelorer	RUC-kandidater	DJH	SDU
Ja, passende	41 %	42 %	37 %	22 %
Nej, der er for lidt sammenhæng	48 %	39 %	49 %	70 %
Nej, der er alt for lidt sammenhæng	7 %	13 %	10 %	6 %
Ved ikke	4 %	7 %	4 %	2 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %
Antal svarpersoner	69	31	330	63

Dimittendundersøgelsen, side 12.

6.1.5 Samlet vurdering af de tre uddannelser

Alle tre uddannelser finder en skelnen mellem kerne- og støttefag meningsløs fordi fagene/fagelementerne kun svært kan adskilles. På trods af dette er samspillet mellem de teoretiske og de praktiske fag/fagelementer alle tre uddannelsers akilleshæl.

Selvevalueringsrapporterne beskriver samstemmende idealer om at integrere de akademiske/teoretiske vidensfag og håndværksfagene, men besøgene tydeliggjorde at der stadigvæk er langt fra de gode intentioner til den virkelighed der blev afdækket under besøgene.

En indholdsmæssig og/eller formmæssig opsplitning mellem de akademiske/teoretiske vidensfag og håndværksfagene stiller de studerende i en vanskelig situation. Når der ikke eksisterer en eksplicit sammenhæng mellem fagene, de enkelte fagelementer eller mellem studie- og praktiktiden, overlades det til den svageste part – nemlig den studerende – at skabe den fornødne sammenhæng i viden og færdigheder og i uddannelsen generelt. Det bliver med andre ord en individuel sag at skabe syntesen mellem delelementerne. Dette kan ses som en af begrundelserne for at mange studerende tilsyneladende vægter det anvendelsesorienterede, alt det der munder ud i et "her og nu-produkt", højere end det abstrakte, det langsigtede.

I uddannelser der inkluderer både teoretiske og praktiske elementer, må der nødvendigvis være en klar og nyttig sammenhæng mellem fagene og mellem fagenes enkeltelementer. Den samlede uddannelsesstruktur skal tilrettelægges nøje for at opnå en sådan sammenhæng, ligesom underviserne skal koordinere deres indsatsområder og i særdeleshed samarbejde om at integrere teori og praksis i en virkelighedsnær, anvendelig undervisning.

Uddannelserne bør prioritere tværvidenskabelighed frem for flervidenskabelighed. Dette kan ske ved at undervisningen i højere grad tematiseres, og at alle fag, også de akademiske støttefag, tilføres journalistisk islæt. Herved vil det også være muligt at skære ned på antallet af eksaminer.

Det betyder at de såkaldte akademiske undervisere skal udfordres i forhold til det journalistiske håndværk og omvendt. Videre betyder det at uddannelsernes fagelementer tænkes som et samlet og koordineret hele.

Evalueringsgruppen anbefaler derfor at der på alle tre uddannelser skabes større sammenhæng mellem de enkelte fag ved at støtte og opmuntre til tværfaglig undervisning og forskning.

Som et led i dette arbejde bør der skabes en bedre koordination af underviserkræfterne, og undervisernes samarbejde bør styrkes.

6.2 Flermedialitet

I dag skal journalister i høj grad kunne virke inden for flere forskellige typer af medier. Som arbejdsmarkedet ser ud for øjeblikket er de nyuddannede ofte ansat i kortere projektansættelser og det vil være en begrænsning for den enkelte hvis der kun kan søges inden for ét specifikt medie. Uddannelserne forsøger i varierende grad at uddanne de studerende til at kunne arbejde flermedialt.

Journalisthøjskolen
På DJH tages der primært udgangspunkt i det skrevne medie, men det overvejes i øjeblikket at vægte flermedialitet højere. Det opleves imidlertid som et dilemma at skulle arbejde flermedialt og samtidig fastholde kernekompetencerne inden for den eksisterende tidsramme.

Syddansk Universitet
Flermedialiteten er blevet en væsentlig del af SDU's profilering. Uddannelsen har i modsætning til de to øvrige uddannelser meget fine faciliteter til undervisning i elektroniske medier. I såvel målsætninger som uddannelsens struktur og indhold vægtes praksisrelaterede fagelementer og slutkompetencer.

Roskilde Universitetscenter
RUC fravælger bevidst arbejdet med flermedialitet i praksis fordi studietiden og ressourcerne er for knappe, men også nok så meget fordi man mener at det kan læres hurtigere i forbindelse med løsning af konkrete opgaver i praktikken eller i branchen efter studiet. Det kom dog frem under besøget at man alligevel overvejer at indføre firedages tv- og radiokurser for at opnå et grundlæg-

gende kendskab til disse medier, men der er ingen planer om i øvrigt at prioritere flermedialitet som indsatsområde.

Samlet vurdering
Det er en fordel for dimittenderne at de er fortrolige med at arbejde inden for forskellige medier, og det er et oplagt konkurrenceparameter på et trængt arbejdsmarked. Imidlertid betyder fokuseringen på at uddanne de studerende til at arbejde flermedialt at andre dele af uddannelserne må nedprioriteres. Udviklingen inden for de forskellige medier betyder også at den viden de studerende opnår, risikerer at blive uaktuel i løbet af få år.

Det anbefales at uddannelserne afklarer hvilket flermedialt niveau det er nødvendigt at opnå i uddannelserne, og hvilke kompetencer der løbende kan tilegnes på arbejdsmarkedet.

På SDU er flermedialitet blevet et mål i sig selv. Tekniske og praktiske aspekter udgør indholdet i en stor del af undervisningen og dette på en sådan måde at det fremstår som en modsætning til det videnstunge akademiske indhold i uddannelsen.

Det anbefales SDU at genoverveje det tidsforbrug og de ressourcer der anvendes på det flermediale indhold. Derudover anbefales SDU at udarbejde undervisningsforløb der integrerer flermedialitet og det videnstunge akademiske indhold så de to dele ikke fremstår som modsætninger, men som samlede forløb.

6.3 Kommunikation

Flere journalister ansættes i dag i kommunikationsstillinger, og tilgangen af nye praktiksteder sker også hovedsageligt inden for kommunikationsområdet. Under institutionsbesøgene blev uddannelserne bedt om at forholde sig til dette faktum og til hvorvidt uddannelserne fremover burde opprioritere kommunikationselementet i uddannelserne.

Generelt var holdningen under alle tre besøg at kommunikationselementer bør indgå i uddannelserne, men at dette ikke må ske på bekostning af det der betegnes som kernefagligheden i journalistikken.

En del aftagere der repræsenterer organisationer og private virksomheder, gør opmærksom på at kommunikationsstillinger har ændret karakter igennem de seneste fem år. Med større fokus på virksomhedernes værdier og kommunikation er PR og marketing i højere grad smeltet sammen. Det betyder at journalistjobbet inden for denne del af branchen i en vis udstrækning skifter fra at informere om virksomheden til at reklamere for virksomheden. Flere nævner at det kan give van-

skeligheder i forhold til den traditionelle kritiske journalistiske metode. Det påpeges derfor at mange journalister vil foretrække at fravælge PR-job hvis de har mulighed for det. Der er modsatrettede holdninger til om informationsjournalistik skal indgå som fag på journalistuddannelserne. Nogle mener at det vil udvande uddannelserne, andre at det vil fremtidssikre uddannelserne.

På tværs af uddannelserne gav flere, særlig i ledelses- og undervisergrupperne, udtryk for en direkte modsætning mellem journalistik og kommunikation idet journalisten arbejder på en afdækning af sandheden, hvorimod kommunikationsmedarbejderen skal forsøge at formidle et særligt billede.

Dimittendundersøgelsen
Det fremgår af dimittendundersøgelsen at relativt få dimittender har oplyst at de er eller har været ansat i informations- og kommunikationsstillinger. Dette blev bekræftet af fokusgruppeinterviewene hvor deltagerne gav udtryk for at det især er i forhold til stillinger i informations- og kommunikationsvirksomheder at de oplever konkurrence fra andre videregående uddannelser.

Vurdering
Evalueringsgruppen mener ikke at der nødvendigvis er et modsætningsforhold mellem journalistik og kommunikation. Imidlertid er det væsentligt for journalistuddannelsernes profil og særkende at den journalistiske kernefaglighed udgør uddannelsernes omdrejningspunkt.

Uddannelserne kan med fordel inddrage elementer af strategisk kommunikation og andre tilgrænsende fagelementer, men eftersom der i forvejen eksisterer et stort udbud af kommunikationsuddannelser, er det væsentligt at det er journalistikken der er i fokus på uddannelserne.

Som en tidligere anbefaling indikerer, mener evalueringsgruppen at uddannelsen på RUC med fordel kan udbyde en samlet uddannelse der indeholder såvel kommunikation som journalistiske elementer. På DJH og SDU kan flere elementer af strategisk kommunikation inddrages, men ikke som en selvstændig fagdisciplin.

7 Praktik

7.1 Praktikkens organisering og omfang

7.1.1 Formelle rammer for praktik

Den systematiske praktik som den ses på SDU og RUC er meget usædvanlig i universitetsregi. For en professionsbacheloruddannelse er praktikken en derimod en obligatorisk del af den samlede uddannelse. I professionsbachelorbekendtgørelsen hedder det om praktikken:

> Uddannelsens praktik har en central betydning for den samlede uddannelses professionsrettede og praksisnære karakter. Praktikken tilrettelægges med udgangspunkt i professionens erhvervsforhold og kompetencebehov, sådan at den i kombination med uddannelsens øvrige dele bidrager til, at de studerende udvikler professionel kompetence. Praktikken tilrettelægges med en progression mod det selvstændigt udøvende.[8]

Praktikken udgør en relativt stor del af hver uddannelse. På DJH udgør praktikken 18 måneder, og på SDU og RUC 12 måneder, det vil sige omkring en tredjedel af uddannelsesforløbene (i forhold til den fulde kandidatuddannelse på RUC dog en del mindre). Praktikken bygger på en overenskomstfæstet aftale mellem Dansk Journalistforbund og arbejdsgiverne om hvordan de 12/18 måneder skal forløbe. Aftalen indeholder således bestemmelser om løn, indhold i praktikken mv., og på dette grundlag ansættes de studerende af praktikstederne.

7.2 Praktikforberedelse

På SDU og RUC lægger praktikforberedelse beslag på en væsentlig del af den samlede uddannelse. Det har haft stor betydning for de nye uddannelser at deres studerende klarede sig godt i konkurrencen om praktikpladser i forhold til DJH. Den omstændighed at praktiktiden for SDU's og RUC's vedkommende kun er 12 måneder i modsætning til 18 måneder for studerende fra DJH, har yderligere skærpet konkurrencen.

[8] *Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor, kapitel 4, stk. 5.*

På SDU har der været sat meget fokus på at de studerende var "driftsikre" fra første dag i praktikken, en satsning som også fremgår af dimittendundersøgelsen hvor de studerende giver udtryk for at de følte sig godt klædt på til praktikken. Enkelte dimittender fra SDU giver ligefrem udtryk for at have været overkvalificerede.

RUC peger i sin selvevalueringsrapport på det paradoksale i at uddannelsen vægter praktikforberedelsen så højt i forhold til det samlede uddannelsesforløb:

> Man kan (også) se forholdet mellem uddannelsen på RUC før praktikken og praktikforløbet som et ejendommeligt paradoks, idet praktikstederne ved praktikkens start har en forventning om, at praktikanterne, i hvert fald på skriftmedier, stort set er køreklare efter nogle få arbejdsdage. Man forudsætter så at sige den praksiskompetence, som egentlig skulle indlæres i løbet af praktikopholdet.[9]

Vurdering
Det er uhensigtsmæssigt at særlig uddannelserne på SDU og RUC bruger så mange kræfter på at uddanne driftsikre praktikanter frem for at lade praktikken indgå som et læringsforløb i forlængelse af og i samspil med uddannelsernes øvrige elementer.

Det er forståeligt at de nye uddannelser har haft fokus på at praktikstederne skulle tage godt imod deres studerende i en pilotfase. Men den fortsatte fokusering på praktikforberedelsen må nedtones.

7.2.1 Fordeling af praktikpladser

Fordelingen af praktikpladser foregår to gange årligt på den såkaldte panikdag. Her mødes de praktiksøgende studerende fra alle tre uddannelser på DJH efter forudgående at have sendt ansøgninger til op til fem praktiksteder. I løbet af dagen gennemfører repræsentanter for de enkelte praktiksteder ansættelsessamtaler med de studerende som de kunne tænke sig at ansætte.

Proceduren for fordeling af praktikpladser diskuteres løbende. Blandt aftagerne er der udbredt utilfredshed med den nuværende ordning. Særlig kritiseres enkelte praktiksteder for ikke at følge de fastlagte spilleregler og således kalde til samtale inden alle øvrige praktiksteder har modtaget ansøgningerne med posten. Flere dimittender beskrev i fokusgruppeinterviewene "panikdagen" som kaotisk, uretfærdig og barsk, men holdningen synes også at være at det er svært at pege på bedre alternativer.

[9] *RUC's selvevalueringsrapport, side 8.*

Vurdering
Det er indtrykket at den meget hektiske dag fylder uforholdsmæssigt meget i de studerendes bevidsthed og som tidligere nævnt i uddannelsens forberedelse af de studerende. Under den nuværende praktikordning er det ikke muligt for evalueringsgruppen at fremkomme med en anbefaling der vil kunne afhjælpe de nuværende problemer i forbindelse med praktikfordeling uden samtidig at skabe nye.

Hvis praktikordningen derimod ændres, vil det være oplagt at procedurerne for praktikfordelingen ændres, fx ved at praktikpladserne fordeles af institutionerne.

7.3 Praktikkens længde og udformning

Praktikkens længde og det forhold at praktikken ikke er lige lang for de tre uddannelser, rejser en række problemer og giver anledning til flere diskussioner.

Den overvejende holdning blandt aftagerne er at 18 måneders praktik er det ideelle. Argumentet er først og fremmest at det tager mange måneder "at komme i gang", og at det først er i de sidste seks måneder ud af de 18 at arbejdsgiverne reelt får noget ud af praktikanternes arbejde.

På DJH ønsker ledelse og undervisere at "veksle" seks måneder af praktiktiden til et ekstra studiesemester. Under besøget gav de studerende på DJH udtryk for at praktikkens længde er optimal og en væsentlig del af deres identitet som færdiguddannede. Desuden gav flere studerende, som tidligere beskrevet, udtryk for at uddannelsens teoretiske del kan komprimeres så der inden for den eksisterende tidsramme kan findes plads til yderligere undervisning. Det skal bemærkes at over halvdelen af praktikanterne fra DJH ifølge selvevalueringsrapporten deler praktikken mellem to eller tre praktiksteder.

På SDU og RUC er den generelle holdning at 12 måneders praktik er nok til at lære de studerende de nødvendige færdigheder. Her ses de sidste seks måneder i princippet som tilvejebringelse af billig arbejdskraft da det primært er rutinen der udvikles. Derudover blev det på flere møder problematiseret at praktikkens længde ikke er ens for alle tre uddannelser, og at dette angiveligt medfører et element af konkurrenceforvridning mellem uddannelserne. Der er flere eksempler på at studerende fra SDU og RUC vælger at forlænge deres praktikperiode med seks måneder ved at søge orlov fra uddannelsen. Denne praksis er særlig udbredt i forbindelse med praktikophold inden for de elektroniske medier.

Praktikkens udformning
På mødet med underviserne på DJH gav flere udtryk for et ønske om at kunne opdele praktikken i flere mindre perioder.

I SDU's selvevalueringsrapport problematiseres praktikkens udformning og placering fordi den slår uddannelsens forløb i stykker. I rapporten skitseres en mulig løsningsmodel hvor praktikken placeres som en afslutning på uddannelsen.

I RUC´s selvevalueringsrapport foreslås en model hvor praktikken opdeles i flere kortere ophold:

> Ideelt set burde praktiktiden være delt op i flere kortere ophold således at kontrasten mellem erhvervsudøvelse og de senere ophold på uddannelsesinstitutionen ikke var så stor. I samarbejde med praktikstederne kunne der i kortere praktikophold lægges vægt på indlæring af kompetencer, som dels var forberedt på uddannelsesstederne, og dels bedre kunne følges op efter tilbagevenden til uddannelsesstedet.[10]

7.3.1 Vurdering af praktikkens længde og udformning
Evalueringsgruppen noterer at der på tværs af uddannelserne stort set er enighed om at en 12 måneders praktikperiode er tilstrækkelig i forhold til de studerendes reelle udbytte af praktikken.

De studerende på DJH er glade for den lange praktik og ser den som en væsentlig del af uddannelsens profilering. Dette har gruppen forståelse for, særlig ud fra en forestilling om at uddannelserne gerne må være forskellige, og at uddannelsen på DJH netop retter sig eksplicit mod professionen og værner om håndværket.

På trods af dette finder flertallet i gruppen det ikke muligt at argumentere for at bibeholde den lange praktik på 18 måneder da udbyttet i de sidste seks måneder først og fremmest er rutine som lige så godt kan tilegnes efter endt uddannelse. Dette understreges af at praktikanterne i de sidste seks måneder fungerer på lige fod med arbejdspladsens færdiguddannede journalister.

Endelig skærper den lange praktik oplevelsen af at uddannelsen er opsplittet i adskilte forløb.

Det anbefales derfor at praktikken samlet set ikke overstiger 12 måneder.

[10] *RUC's selvevalueringsrapport, side 56.*

På DJH kan den teoretiske del af uddannelsen forlænges med et semester. Dette bør dog ikke ske pr. automatik, men som følge af strukturelle og indholdsmæssige ændringer af uddannelsen som sådan.

Flertallet mener ud fra en overordnet pædagogisk betragtning at én sammenhængende praktikperiode på 12 måneder er for lang. Muligheden for at få praktik og teori til at spille sammen udnyttes ikke optimalt, og uddannelserne bliver i for høj grad opdelt i to blokke - før og efter praktik - med en uhensigtsmæssig fokusering på selve praktikperioden. Den lange sammenhængende praktik er desuden med til at konservere uddannelserne i retning af branchens traditioner og behov.

De studerende og dimittenderne, særligt på DJH, peger på at der sker et væsentligt kvalitativt løft af undervisningen efter praktikken. Derfor vil en kort introducerende praktikperiode efter fx 1. semester kunne løfte uddannelserne ved meget tidligt i forløbet at inddrage de studerendes egne praksiserfaringer. Desuden vil fokuseringen på at forberede "flyvefærdige" praktikanter mindskes.

Et flertal i evalueringsgruppen anbefaler at praktikken opdeles i enten to gange seks måneder eller tre plus seks måneder. Inden for denne ramme kan uddannelserne placere praktikperioderne hvor de finder det mest hensigtsmæssigt i uddannelsesforløbet.

Et af evalueringsgruppens medlemmer anbefaler en forpraktik på 2-4 uger integreret i 1. semester og et sammenhængende praktikforløb på 12/18 måneder senere i uddannelsesforløbet afhængigt af den enkelte uddannelses profilering.

Det er vigtigt at understrege at anbefalingerne til praktikken ikke kan stå alene, men bør ses i sammenhæng med rapportens øvrige anbefalinger om styrket fagligt indhold i uddannelserne.

7.4 Praktikkens kvalitet

Blandt aftagere og dimittender synes der at være en tendens til at spørgsmål om praktikkens kvalitet og status primært kommer til at handle om praktikkens længde. Derved kommer spørgsmål om praktikkens uddannelsesmæssige berettigelse og udformning i høj grad til at munde ud i en diskussion for eller imod 18 måneders praktik.

I såvel aftager- som dimittendundersøgelsen opfattes praktikkens overordnede udformning som noget nær naturgivent. Den omstændighed at praktikken i modsætning til mange andre uddannelser er lønnet, ses entydigt som en fordel. Flere aftagere giver i den forbindelse udtryk for at de

ikke mener at praktikanterne vil føle sig forpligtigede i samme grad hvis praktikken gøres SU-finansieret.

Fra uddannelserne, særlig SDU og RUC, rejses der imidlertid en kritik af praktikordningen og uddannelsernes manglende indflydelse på praktikkens indhold og forløb. Fra RUC's selvevalueringsrapport stammer blandt andet dette citat:

> Praktiktiden er med til at præge de studerende i en konserverende retning ved at de overtager branchens normer og rutiner i stedet for at være med til at virke som fornyelsesagenter. En logisk forventning til nyuddannede i de fleste fag.[11]

RUC argumenterer i selvevalueringsrapporten for at drage et skarpt skel mellem hvad der skal læres på uddannelsen, og hvad der skal læres ved de første ansættelser efter endt uddannelse. For at gøre praktiktiden mere uddannelsesorienteret foreslås den begrænset i tid og gjort SU-finansieret så arbejdspladserne tilbydes praktikanterne gratis på betingelse af at de faktisk "undervises" af praktikstedet.

7.4.1 Vurdering af praktikkens kvalitet

Det er problematisk at uddannelser hvor praktikken udgør en så væsentlig del af det samlede uddannelsesforløb, har en så marginal indflydelse på indhold og udformning af praktikforløbet. Den branchefinansierede praktik betyder at uddannelserne ikke belastes økonomisk, men det er tydeligt at praktikken på alle tre uddannelsesinstitutioner, mere eller mindre tilsigtet, kommer til at udgøre det centrale omdrejningspunkt for al aktivitet og derved skævvrider fokus på uddannelserne.

Uddannelserne har med den nuværende praktikordning stort set ingen indflydelse på praktikkens udformning og indhold. Uddannelserne ændrer løbende studieordninger, justerer fag og andre elementer i uddannelserne, men den store del af uddannelsen som praktikken udgør, er reelt uden for uddannelsernes indflydelse. Dette betyder at uddannelsesforløbet som et samlet forløb ikke kan justeres og omtænkes, og det må siges at være en stor svaghed ved alle tre uddannelser.

En forudsætning for at uddannelsesforløbene kan fremstå som samlede forløb, er at uddannelserne i langt højere grad end i dag får og påtager sig "ejerskab" til den del af uddannelsen der udgøres af praktikken. Praktikken bygger i dag på en aftale mellem branchen og Dansk Journalistforbund, og uddannelserne har som tidligere nævnt kun observatørstatus i Praktikudvalget.

[11] *RUC's selvevalueringsrapport, side 55.*

Det er essentielt at uddannelserne får mulighed for at stille større krav til praktikstedernes uddannelsesmæssige ansvar, og om nødvendigt må praktikken gøres SU-finansieret. Denne løsning er aftagerne imidlertid imod, og det er derfor muligt at den lønnede praktik kan fortsætte selvom der stilles større krav til praktikstederne.

Det anbefales derfor at ejerskabet til praktikken ændres så uddannelserne får mulighed for at stille større krav til praktikstedernes uddannelsesmæssige ansvar. Hvis dette ikke kan ske inden for rammerne af den lønnede praktik, må praktikken eller dele af praktikken finansieres gennem Statens Uddannelsesstøtte.

Uddannelsesinstitutionerne kan ikke alene ændre på praktikordningen. Det må forudsætte et samspil mellem de involverede ministerier, uddannelsesinstitutionerne og de relevante parter på arbejdsmarkedet.

SDU argumenterer for at bacheloruddannelsen reelt skal gøres treårig for at kunne leve op til de kompetencekrav der er skitseret for universitetets bachelorer. Det er imidlertid evalueringsgruppens holdning at hvis uddannelsen i højere grad henlægger en række af uddannelsens praktiske elementer til praktikperioden /-perioderne vil det kompensere for at uddannelsens teoretiske del ikke er treårig.

7.5 Praktikudvalget

Praktikordningen administreres af det centrale Praktikudvalg, som har sekretariat på DJH. Udvalget består af repræsentanter for Danske Dagblades Forening, Dansk Journalistforbund, Danmarks Radio, TV 2, Dansk Fagpresseforening og Dansk Magasinpresses Udgiverforening samt studerende fra de tre institutioner. Praktikvejlederne fra institutionerne deltager i udvalgets arbejde som observatører. Det samme gør DJH's rektor.

Det er Praktikudvalgets opgave at udarbejde retningslinjer for indholdet af og rammerne for praktiktiden og for godkendelse af praktiksteder. Desuden fastsætter Praktikudvalget rammerne for de procedurer som anvendes ved praktikantansættelser.

Indtrykket fra mødet med Praktikudvalget var at den løbende drøftelse af praktikkens længde og indhold kun foregår i sporadisk form, og at overordnede problemstillinger som hvorvidt praktikordningen i sin nuværende form er god for fagets og den enkelte studerendes udviklingsmuligheder, heller ikke drøftes i udvalget.

Vurdering

Praktikudvalget skal roses for at have løftet opgaven med at finde praktikpladser til studerende fra de nye uddannelser på SDU og RUC. Imidlertid har behovet for nye praktikpladser i et vist omfang stået i vejen for udvalgets øvrige opgaver. En af de uheldige konsekvenser af dette er at kun meget hård og gentagen kritik fører til at udvalget inddrager et praktiksteds godkendelse.

Det vurderes som meget uhensigtsmæssigt at uddannelserne kun har observatørstatus i Praktikudvalget da det er i dette organ den samlede praktiktid og -ordning må forventes at blive drøftet og justeret. Med den nuværende konstruktion deltager uddannelserne i udvalgets arbejde som observatører uden indflydelse.

Det anbefales at Praktikudvalgets sammensætning ændres således at uddannelserne sikres reel indflydelse.

Dersom den nuværende praktikordning ændres grundlæggende, må Praktikudvalget nedlægges i sin nuværende form.

8 Forskningsforankring

Journalistuddannelserne befinder sig på forskellige uddannelsesniveauer og i forskellige institutionstyper, og der er derfor som tidligere beskrevet forskellige formelle krav til forskningsforpligtigelsen for de tre journalistuddannelser. Hvor universitetsuddannelserne på SDU og RUC skal være forskningsbaserede, skal professionsbacheloruddannelsen på DJH have forskningstilknytning.

Det samlede dokumentationsmateriale giver indtryk af at en selvstændig dansk journalistikforskning ikke er blevet realiseret. Det har betydning for både forskningsbaseringen og forskningstilknytningen og den løbende udvikling af journalistuddannelserne i Danmark.

8.1 Forskningstilknytning

I bekendtgørelsen om uddannelsen til professionsbachelor er der formuleret en række krav der skal være opfyldt for at en uddannelse kan godkendes som værende på professionsbachelorniveau. For det første skal undervisningens vidensgrundlag være på et højt niveau karakteriseret ved nem og hurtig inddragelse af viden om centrale tendenser i professionen (professionsbasering). For det andet skal undervisningen være baseret på egne forsøgs- og udviklingsarbejder (udviklingsbasering), og for det tredje skal der sikres nem og hurtig inddragelse af viden om forskning og forskningsresultater (forskningstilknytning).

Forskningstilknytningen kan dermed forstås som et ønske om at knytte de udviklingsbaserede miljøer på institutioner der udbyder professionsbacheloruddannelser, og de forskningsbaserede miljøer på universiteterne tættere sammen. Tilknytning opnås ved samarbejdsaftaler med et eller flere forskningsmiljøer.

Journalisthøjskolen

De fleste undervisere ved DJH er journalistuddannede og anvender 80-90 % af deres arbejdstid på undervisningsrelaterede opgaver, hvorefter resten er sat af til udviklingsarbejde. Det arbejde resulterer blandt andet i bogprojekter, deltagelse i internationale projekter og publicering af artikler i Center for Journalistik og Efteruddannelses "Vidensbase om journalistik".

Af historiske grunde har DJH enkelte ansatte med forskningsret, og hvis videnskabelige produktion både formelt og indholdsmæssigt er forskning. Disse ansatte er primært forankret i videnfagene og anvender ca. halvdelen af deres tid på undervisning og resten på forskning, udvikling og administration.

Vurdering
DJH lever uden problemer op til de overordnede krav om at en professionsbacheloruddannelse skal være professions- og udviklingsbaseret og sikre en nem og hurtig inddragelse af viden om forskning og forskningsresultater i form af forskningstilknytningen.

DJH har mange samarbejdsaftaler med forskellige universitetsinstitutioner der sikrer uddannelsens forskningstilknytning, men det er bemærkelsesværdigt at der ikke umiddelbart er etableret et samarbejde med SDU og RUC. DJH har erfaring med at inddragelse af forskningsbaseret undervisning kan være problematisk når undervisere har baggrund i et andet forskningsmiljø, og det virker derfor oplagt at DJH etablerer forskningstilknytning til universitetsmiljøer der netop forsker og udbyder uddannelse inden for det samme fag.

Det har stor betydning for udviklingen af journalistikken i Danmark som forsknings- og uddannelsesområde at der sikres en udveksling af forskningsresultater og nyt udviklingsarbejde mellem DJH, SDU og RUC.

Det anbefales journalistuddannelserne at etablere formaliserede samarbejdsaftaler der kan sikre udveksling og koordinering af forsknings- og udviklingsarbejde mellem journalistuddannelserne i Danmark.

8.2 Forskningsbaseret undervisning

Med forskningsbasering menes at universitetet har ansvar for at uddannelserne tager udgangspunkt i et bæredygtigt forskningsmiljø, og at der inden for den fastlagte optagelseskapacitet kan tilbydes forskningsbaseret undervisning. Forskningsmiljøer uden for institutionen kan også bidrage til en uddannelses forskningsbasering, men disse kan ikke fuldt ud erstatte den bærende interne forskningsbasering.

Graden af forskningsbaseret undervisning varierer i realiteten fra uddannelse til uddannelse, men i princippet skal al undervisning være baseret på forskning. Det er især vigtigt at der forskes i og udbydes forskningsbaseret undervisning inden for kerneområderne i uddannelsen.

SDU
Selvevalueringsrapporten fra SDU beskriver at forskningsbaseringen spiller en vigtig, men ikke uproblematisk rolle for uddannelsen. Forskningsbaseringen vurderes at have en afgørende betydning ved at give de studerende et nuanceret grundlag for at udvikle håndværksmæssige kompetencer. Derudover beskrives undervisernes forskningsret og -pligt som "den kraft der sikrer underviserens og undervisningens fortsatte faglige udvikling"[12].

Der er i alt otte fastansatte undervisere tilknyttet Institut for Journalistik hvoraf seks er ansat med forskningspligt.

Under besøget blev det diskuteret hvorvidt bacheloruddannelsen reelt er forskningsbaseret. Uddannelsen forklarede at man har fokuseret meget på de håndværksmæssige aspekter i uddannelsen da branchen gennem praktikken skulle overbevises om at man godt kan uddanne journalister der mestrer det journalistiske håndværk, på et universitet.

Dette ses især i studieelementet "Det journalistiske håndværk" der, uden den 1-årige praktik, udgør omkring en tredjedel af den samlede uddannelse og hovedsageligt varetages af studielektorer uden forskningspligt.

RUC
På modul 1 og 2 udgør det praktiske journalistiske arbejde ca. 60 %, og på modul 3 ca. 20 %, hvilket vil sige lidt under halvdelen af den 1½-årige uddannelse uden den 1-årige praktik. RUC skriver i selvevalueringsrapporten at det vil være urimeligt at nedjustere arbejdet med de håndværksmæssige færdigheder af hensyn til de studerendes muligheder for at få praktikpladser.

Vægtningen af praktisk journalistisk arbejde i uddannelsen ses også i sammensætningen af lærergruppen. Af de syv fastansatte undervisere ved journalistik er tre ansat som studielektorer og fire ansat med forskningspligt. Sammensætningen er blandt andet udtryk for at der er for få potentielle ansøgere med de nødvendige kvalifikationer inden for forskning i journalistik. Uddannelsen håber at stillingerne så hurtigt som muligt igen kan konverteres til akademiske stillinger ved uddannelsen af ph.d.er[13].

[12] *SDU's selvevalueringsrapport, side 109.*

[13] *Forskningsbaseringen af det øvrige akademiske indhold i det samlede uddannelsesforløb er mere etableret og ikke så præget af etableringssituationen som journalistfaget.*

Vurdering af SDU og RUC

Det er et fællestræk ved SDU og RUC at det er studielektorer uden forskningsret og -pligt der varetager hovedparten af undervisningen inden for de journalistiske håndværksfag. Dette medfører en lav forskningsbasering på kerneområder af uddannelsen, og da de håndværksmæssige fagelementer fylder meget – også økonomisk – i de samlede uddannelsesforløb, er der fare for at de akademiske aspekter og standarder bliver udvandet.

Det er af stor betydning for SDU og RUC at etablere en underviserstab der sikrer forskningsbasering på alle kerneområder af den journalistiske uddannelse. Det kan opnås ved at ansætte eller uddanne undervisere med dobbeltkompetence inden for journalistik og forskning der kan varetage undervisningen i de praksis- og håndværksrelaterede fag. Undervisere med denne dobbelte kompetence vil i højere grad være i stand til at bygge bro mellem de akademiske og de håndværksmæssige elementer i uddannelserne og udvikle forskningen inden for kerneområdet af det journalistiske fag. Der er i dag et meget begrænset antal personer der besidder en sådan dobbeltkompetence.

Uddannelserne anbefales at gennemtænke deres strategiske plan for personalesammensætningen og sammen med institutionen lave en handlingsplan der kan sikre rekruttering af undervisere med dobbeltkompetence.

Det er forståeligt at man på SDU og RUC har fokuseret og brugt megen tid på at etablere og justere uddannelserne i pionerfasen. Det er dog problematisk at det på RUC har betydet at tiden til forskning for den enkelte fastansatte er blevet presset af administrative og undervisningsrelaterede opgaver.

RUC anbefales at sikre at de ressourcer der er afsat til forskningstid til den enkelte ansatte, reelt også bruges til forskning.

9 Samarbejdsrelationer

9.1 Nationalt samarbejde

Som tidligere beskrevet samarbejder de tre journalistuddannelser om den fælles praktikordning hvor koordinatorerne har løbende kontakt og jævnligt mødes i Praktikudvalget. Ud over den fælles praktikordning er samarbejdet på tværs af de tre journalistuddannelser meget begrænset.

Ingen af uddannelserne giver i selvevalueringsrapporterne udtryk for at de ønsker at styrke eller udvikle samarbejdet med de øvrige journalistuddannelser, men fremhæver forskellige netværk og andre uddannelsesinstitutioner/-institutter som de hver især samarbejder med.

Der er ikke udarbejdet formelle retningslinjer for merit på tværs af uddannelserne, og det fremgår af selvevalueringsrapporterne at der ikke har været behov herfor.

Vurdering

Det er bemærkelsesværdigt at ingen af de tre uddannelser tilsyneladende ønsker eller prioriterer et styrket samarbejde uddannelserne imellem. Det er evalueringsgruppens opfattelse at uddannelserne ville have gavn af et større samarbejde på forskningssiden og ved fx at udarbejde undervisningsforløb på tværs af uddannelserne.

Der bør udformes formelle retningslinjer for meritering mellem uddannelserne. Det er dog vigtigt at understrege at de forskellige uddannelsesniveauer i sig selv sætter nogle begrænsninger herfor.

Uddannelserne anbefales derfor at styrke samarbejdet mellem de tre journalistuddannelser og at udarbejde formelle principper for meritering uddannelserne imellem.

9.2 Internationalt samarbejde

9.2.1 Journalisthøjskolen

På DJH har man i mere end ti år prioriteret internationalisering af uddannelsen for både studerende og undervisere.

Det fremgår af selvevalueringsrapporten at det er en målsætning at skabe et egentligt transnationalt uddannelsesperspektiv ved at etablere undervisningsaktiviteter hvor holdene er sammensat fra forskellige nationer, og undervisningen gennemføres i forskellige lande. Målsætningen er konkretiseret ved et netværk af strategiske partnere i tre internationale undervisningsforløb.

Desuden er en række nye udviklingsarbejder sat i gang for yderligere at styrke det internationale aspekt i uddannelsen.

Prioriteringen af internationale aktiviteter kommer til udtryk i de fastansatte underviseres engagement i udlandet. I 2002 var der 24 fastansatte undervisere på undervisnings- og/el. forskningsophold i udlandet af mere end en uges varighed. Samme år havde højskolen 19 udenlandske gæsteundervisere på besøg af mere end en dags varighed.

De studerende tilskyndes til at tage på studie- og praktikophold i udlandet, og mulighederne for at få sådanne ophold meritoverført er ifølge selvevalueringsrapporten forbedret væsentligt i løbet af de seneste ti år. I 2002 var 28 studerende på meritgivende studie- og praktikophold i udlandet.

9.2.2 Syddansk Universitet

Internationalisering af uddannelsen har ikke været prioriteret på SDU. Dette begrundes i selvevalueringsrapporten med instituttets størrelse og beskedne bemanding og det faktum at uddannelsen har været under opbygning.

I øjeblikket overvejer man at styrke samspillet med udenlandske journalistuddannelser, men vurderingen i selvevalueringsrapporten er at det næppe vil blive prioriteret højt i umiddelbar fremtid. Under besøget blev dette tema taget op med ledelsen og undervisergruppen. Den generelle holdning på disse møder syntes at være at uddannelsens indretning og struktur er meget inspireret af internationale erfaringer, men at udbyttet af en højere prioritering af et internationalt samarbejde er stærkt begrænset.

I 2002 havde SDU hverken fastansatte undervisere på undervisnings- og forskningsophold i udlandet af mere end en uges varighed eller udenlandske gæsteundervisere på besøg af mere end en dags varighed.

Det samme billede gør sig gældende på studenterområdet, hvor ingen af SDU's studerende i 2002 var på meritgivende studie- og praktikophold i udlandet.

9.2.3 Roskilde Universitetscenter

Af RUC's selvevalueringsrapport fremgår det at der ikke er beskrevet mål for internationaliseringen i journalistuddannelsen. Det fremhæves dog at det internationale perspektiv og den viden som ophold i udlandet kan give, er meget vigtige for både undervisere og studerende.

På RUC er den internationale udveksling af undervisere så godt som ikkeeksisterende i 2002. Der var en fastansat underviser på udveksling, men ingen udenlandske undervisere på besøg i løbet af 2002.

RUC opfordrer sine studerende til at gennemføre studieaktiviteter og indtil 6 af de 12 måneders praktik i udlandet. P.t. kan man få godskrevet et modul af bacheloruddannelsen og et modul af kandidatuddannelsen, dvs. enten en del af praktikken og/eller de to øvrige moduler. En speciale-afhandling skal dog bedømmes på RUC uanset hvilken bedømmelse afhandlingen har været underkastet i udlandet.

I 2002 tog fire studerende på meritgivende studie- og praktikophold i udlandet. Derudover har de studerende både i deres basisuddannelse og på deres andet fag mulighed for at gennemføre studieophold.

9.2.4 Vurdering

Journalisthøjskolen

DJH bør fremhæves for sit internationale engagement og arbejde. Dette giver institutionen en række nyttige netværksrelationer og bidrager på forskellig vis til at uddannelsens undervisere kan orientere sig internationalt. Flere af de internationale aktiviteter på DJH bidrager endvidere økonomisk til højskolen da flere af disse projekter udføres inden for rammerne af indtægtsdækket virksomhed.

Den relativt høje grad af internationalisering på DJH er - og vil fortsat være - et af de områder højskolen med rette kan profilere sig på. Institutionen bør dog være opmærksom på at de internationale aktiviteter ikke flytter fokus fra institutionens kerneaktivitet - at uddanne journalister.

DJH anbefales derfor at fortsætte med den høje grad af international aktivitet, men under forudsætning af at det bibringer institutionen og uddannelserne et kvalitativt løft.

Syddansk Universitet og Roskilde Universitetscenter

For begge universitetsuddannelser gælder det at den internationale orientering i form af udveksling af studerende og undervisere er stærkt begrænset. Den ringe mobilitet blandt faste undervisere kan forklares med de små uddannelsesmiljøer, og at begge uddannelser har været igennem en etableringsfase.

Det er imidlertid uholdbart at hverken SDU eller RUC benytter sig af udenlandske gæsteforelæsere, særlig set i lyset af at begge uddannelser påpeger og beklager at der i Danmark er så begrænset et forskningsmiljø, og at det er vanskeligt at tiltrække kvalificerede forskere.

Uddannelserne på SDU og RUC anbefales at benytte sig af udenlandske gæsteforskere for at styrke undervisningen og forskningsmiljøerne på uddannelserne.

10 Kvalitetssikring

10.1 Formelle forhold

For både uddannelser på professionsbachelorniveau og universitetsuddannelser er kravene til kvalitetssikring af uddannelserne blevet skærpet. I kriterierne for professionsbachelor-uddannelserne er dette udtrykt i generelle vendinger ved at institutioner der udbyder professionsbacheloruddannelser, løbende skal foretage kvalitetsvurderinger og -udvikling af uddannelserne.

Med den nye universitetslov præciseres og skærpes universiteternes pligt til vedvarende og systematisk at kvalitetssikre og -udvikle uddannelserne. Den styrkede brug af evalueringer skal sikre universiteterne i den internationale konkurrence på uddannelseskvalitet.

10.2 Uddannelsernes kvalitetsarbejde

Journalisthøjskolen
DJH har i sommeren 2002 haft praktikanterne på 4. semester til at vurdere hele første del, og i februar 2003 har højskolen gennemført en dimittendundersøgelse hvor de nyuddannede har vurderet hele uddannelsen. Det fremgår af selvevalueringsrapporten at der i øjeblikket arbejdes med en teknik der skal gøre det lettere at lave sådanne evalueringer løbende. DJH har på nuværende tidspunkt ikke beskrevet hvordan der skal følges op på disse initiativer.

De studerende gav under besøget udtryk for at de løbende evalueringer af undervisningen kun har betydning i det omfang den enkelte underviser vælger at bruge tilbagemeldingerne, men at det meget sjældent sker i praksis. Flere studerende gav under besøget derimod udtryk for at underviserne er ligeglade med evalueringerne, og de mente ikke at der findes sanktionsmuligheder i forbindelse med dårlige evalueringer. Denne opfattelse blev dog nuanceret af studerende fra 7. semester, der gav udtryk for at underviserne i højere grad er interesserede i en gensidig dialog om undervisningen *efter* praktikforløbet. Desuden blev det fremhævet at de studerende efter praktikken er mere engagerede i forhold til at evaluere undervisningen.

Syddansk Universitet
På SDU evalueres de enkelte undervisningsforløb løbende og systematisk. Det har hidtil været praksis at gennemføre såvel slutevaluering som midtvejsevaluering. Aktuelt overvejes det imidlertid at afskaffe den systematiske midtvejsevaluering. I selvevalueringsrapporten beskrives opfølgningen således:

> Skemaerne er primært et arbejdsredskab for den enkelte underviser i samspil med "holdet", ligesom alle skemaer bearbejdes af studielederen og lægges til grund for en drøftelse i studienævnet. Hvis studielederen måtte finde det fornødent, kan en medarbejder indkaldes til en samtale om undervisningens forløb.[14]

På mødet med ledelsen blev der på spørgsmålet om kvalitetssikringsmekanismer henvist til at institutlederens dør altid står åben, og at der på baggrund af henvendelser fra undervisere og studerende bliver handlet i det omfang studielederen mener at kritikken er relevant. På mødet med de studerende blev denne praksis bifaldet på trods af en generel bekymring for "demokratiet" på uddannelsen. De studerende fremhævede at studielederen i kraft af sit personlige engagement er en stor styrke for studiet.

Roskilde Universitetscenter
På RUC er der indført en skriftlig evaluering af alle uddannelsesaktiviteter på modul 1 og 2. Af selvevalueringsrapporten fremgår det at skemaerne bliver diskuteret i undervisergruppen og i studienævnet. Underviserne gav under besøget udtryk for at det i meget høj grad er op til den enkelte underviser at følge op på evalueringerne på trods af at undervisernes individuelle "evalueringsresultater" formidles til hele undervisergruppen. I den forbindelse blev en fælles opsamling efterlyst sådan at både fastansatte og eksterne undervisere tager et kollektivt ansvar for helheden af uddannelsen og diskuterer uddannelsens udvikling i fællesskab.

Samlet vurdering af de tre uddannelser
Generelt må det konstateres at der ud over den skriftlige evaluering af undervisningen foreligger en begrænset brug af metoder til kvalitetssikring og -udvikling på alle tre uddannelser. Anvendelsen af redskaber til den løbende evaluering bærer for alle tre uddannelsers vedkommende i for høj grad præg af pligt og rutine. Undervisere og studerende resignerer med hensyn til evalueringernes resultater, og opfølgning er i for høj grad overladt til den enkelte underviser. Dette er beklageligt da netop journalistuddannelserne med fordel vil kunne vende egne kritisk-analytiske metoder mod sig selv og derved have et oplagt redskab til intern selvrefleksion.

[14] *SDU's selvevalueringsrapport, side 82.*

Kvalitetssikringsprocedurerne på SDU er tilsyneladende velfungerende trods den uformelle karakter. Imidlertid er procedurerne så personafhængige at en eventuel udskiftning af ledelsen kan medføre en svækkelse af uddannelsens kvalitetssikring. Det skyldes at der ikke i tilstrækkeligt omfang er udarbejdet konsistente og konsekvente metoder til at sikre og udvikle uddannelsens kvalitet.

Uddannelserne anbefales at arbejde systematisk med deres kvalitetssikringsmekanismer og at sørge for at dårlige evalueringer synligt følges op og får konsekvenser for undervisningen.

Undervisere og ledelse på alle tre uddannelser anbefales løbende at udvikle, vurdere og diskutere anvendeligheden og opfølgningen af de anvendte evalueringsmetoder og -redskaber og at synliggøre dem internt.

På RUC bør de mange eksterne undervisere i højere grad involveres og forpligtes i forbindelse med uddannelsens strategiske overvejelser, herunder initiativer i forbindelse med kvalitetssikring og -udvikling.

10.3 Uddannelsernes censorkorps

Journalistuddannelserne har hver deres censorkorps. De har til opgave både at give en ekstern bedømmelse af det faglige niveau på uddannelsen gennem de konkrete eksamensaktiviteter og indgå i en løbende dialog med uddannelsesstedet om uddannelsens kvalitet og udvikling.

Journalisthøjskolen
Censorkorpset ved DJH består først og fremmest af branchefolk suppleret med personer der er eksperter på et sagfagligt område, blandt andet fra universitetet. På første del af uddannelsen er det uproblematisk at finde censorer, hvorimod det er sværere ved hovedopgaven hvor censorerne skal have en specifik indsigt både i mediet og i emnet. Her kan det være svært at sikre både indsigten og erfaringen i forhold til censoropgaven. Uddannelsen forelægger ændringer i studieordningen for censorformandskabet, og den årlige beretning fra formandskabet indgår i de løbende justeringer af uddannelsen.

Syddansk Universitet
SDU bruger i de mere håndværksprægede fagelementer primært censorer fra branchen. Uddannelsen forsøger systematisk at rekruttere censorer fra branchens vækstlag. Disse censorer udskiftes gerne hvis de kommer for langt væk fra den journalistiske produktion, for derved hele tiden at "sikre nyt blod". Censorernes kommentarer til det generelle billede af opgaverne inddrages i det

kommende års planlægning, men derudover inddrages censorerne ikke i uddannelsens tilrettelæggelse.

Roskilde Universitetscenter

På RUC er der et fælles censorkorps for kommunikation og journalistik, hvilket betyder at det er svært at holde kontakt med de relevante censorer inden for journalistik. RUC oplever at det er et problem at finde censorer med både universitetsbaggrund og kendskab til den journalistiske praksis til eksaminer hvor denne dobbeltkompetence er nødvendig. Det problem er blevet løst ved at fx akademiske undervisere fra især SDU bruges relativt ofte. Der er kun afholdt et møde med censorer der har indsigt i journalistik, og det er først i beretningerne fra 2001 og 2002 at journalistik kommenteres som selvstændigt område. Faget overvejer at holde flere møder med gruppen af censorer med den journalistiske profil.

Samlet vurdering

Uddannelsernes manglende sammenhæng mellem de håndværksmæssige og de akademiske studieelementer og eksaminer viser sig også i sammensætningen af uddannelsernes censorkorps. På længere sigt er det derfor vigtigt at censorkorpsene er kvalificerede til at eksaminere studieelementer med både praktiske og teoretiske aspekter. For at løfte denne opgave kræver det at censorerne besidder kompetencer inden for både den journalistiske og den akademiske praksis.

Kravet til dobbeltkompetence aktualiseres derudover hvis RUC og SDU øger forskningsbaseringen på de håndværksmæssige studieelementer.

Det er på nuværende tidspunkt svært at finde det nødvendige antal censorer med denne dobbelte kompetence. Det er dog vigtigt at uddannelserne er opmærksomme på dette forhold og løbende arbejder på at tiltrække og fastholde censorer med disse kompetencer.

11 Dimittendernes kompetencer

11.1 Aftagerundersøgelsen

Blandt aftagerne er der stor enighed om hvilke kompetencer der er vigtige for en nyuddannet journalist. Selvom der er nuancer, primært mellem aftagere i den traditionelle journalistiske branche og aftagere i mere kommunikationsprægede virksomheder, fremhæver alle de traditionelle journalistiske værktøjer, engagement og kritisk sans som nogle af de væsentligste egenskaber for en dimittend.

Dimittendernes kompetencer er i aftagerundersøgelsen opdelt i faglige og personlige kompetencer.

11.1.1 Faglige kompetencer

Der er på tværs af aftagertyper stort set enighed om at det grundlæggende journalistiske håndværk skal være i orden. Det drejer sig om sproglige færdigheder, grammatik og formuleringsevne samt kritisk sans og evnen til at se og vinkle en historie. Stort set alle nævner også almen viden og paratviden, især om samfundsforhold, som en vigtig kompetence.

Flere påpeger at hurtighed er blevet vigtigere i takt med den stigende konkurrence. Disciplin og evnen til at aflevere til tiden betones stærkt af aftagere der repræsenterer virksomheder og organisationer. Det er vigtigt at journalisterne forstår at de er en del af en virksomhed og ser den som en forretning.

Som en udløber af den stigende konkurrence og den generelle udvikling på arbejdsmarkedet for journalister nævner mange fleksibilitet og alsidighed som vigtige kompetencer. Det er vigtigt at kunne mestre flere medier og ikke være alt for fastlåst i forhold til hvilket medie man gerne vil være beskæftiget med. Som en enkelt aftager udtrykker det, er det vigtigt at erkende at journalistik ikke længere er et privilegeret fag.

11.1.2 Personlige kompetencer

Der er blandt aftagerne enighed om at nysgerrighed, "næse for nyheder" og engagement er afgørende for en journalist. Desuden skal der være "et journalistisk drive" – man skal brænde for sit

fag og være aktivt søgende og lede efter det store "hvorfor" i enhver sag. Flere nævner det lidt mere udefinerbare begreb "talent" som det der forener de faglige og personlige kompetencer.

I forbindelse med det konkurrenceprægede og fleksible arbejdsmarked fremhæves desuden evnen til at mestre såvel selvstændigt arbejde som arbejde i team samt evnen til at veksle mellem disse arbejdsformer. På samme baggrund fremhæver repræsentanter fra ikke-medievirksomheders informationsafdelinger at det vil blive stadigt vigtigere at kunne begå sig i netværk.

11.1.3 Aftagernes institutionsspecifikke vurderinger

Det er et generelt synspunkt blandt aftagerne at dimittenderne gennemgående mangler nysgerrighed, engagement, journalistisk drive og kritisk sans. Der er desuden gennemgående utilfredshed med de sproglige og grammatiske færdigheder. Et flertal finder endvidere at de nyuddannede generelt har en alt for ringe almen viden om det samfund og den verden de lever i.

Journalisthøjskolen

Der er blandt aftagerne uenighed om journalistuddannelsen på DJH. Nogle aftagere mener at højskolen sakker bagud fordi dimittenderne mangler faglige/akademiske kompetencer og en nødvendig specialisering i medie. Andre mener at DJH netop står stærkt på grund af at højskolen holder fast i det traditionelle journalistiske håndværk og derved har en selvstændig profil i forhold til de to universitetsuddannelser.

Nogle mener at det specielt er dimittender fra DJH der har problemer i forbindelse med viden og sprog, mens andre ikke mener at dette specielt gælder for DJH'erne. Flere roser dimittenderne fra DJH for deres håndværksmæssige færdigheder og for at de på grund af praktikkens længde har en stor rutine når de er færdige på skolen.

Endelig er der blandt nogle det synspunkt at dimittenderne fra DJH i større udstrækning bevarer og stimuleres til nysgerrighed og engagement i modsætning til uddannelserne på RUC og SDU hvor den akademiske viden angiveligt spærrer for nysgerrighed og kritisk sans. Andre mener derimod at der er sket et skred hvor DJH er blevet stedet for de helt unge der alle har ambitioner om at blive studieværter, og at det er et problem for uddannelsen at det ud over at bestå optagelsesprøven ikke er særlig svært at gå på skolen.

Syddansk Universitet

De aftagere der har kendskab til dimittender fra SDU, har generelt fået et positivt indtryk af deres kompetencer. Det er et gennemgående synspunkt at SDU'erne har en større faglig viden og i højere grad end dimittenderne fra de to andre uddannelser mestrer flermedialitet. Et synspunkt blandt

de lokale dagblade er at SDU'erne er mere ydmyge over for det journalistiske håndværk og mere engagerede i deres fag og arbejde.

Roskilde Universitetscenter
Der er ikke mange aftagere der har erfaringer med kandidater fra RUC. En del udtaler sig derfor på baggrund af erfaringer med praktikanter og bachelorer.

Generelt er der blandt aftagerne mange fordomme om RUC'ernes kvalifikationer, og det kan være vanskeligt at adskille hvad der er konkret erfaring, og hvad der er forudindtagelser. Med det forbehold er den generelle opfattelse at RUC'erne er langsomme, analyserende, akademiske og uden respekt for det journalistiske håndværk. I modsætning hertil påpeger andre aftagere at det netop er RUC'ernes styrke at de tænker mere analytisk, og at de er bedre researchere.

11.2 Dimittendundersøgelsen

I forhold til at kunne bestride et job som journalist er der blandt dimittenderne i fokusgruppeinterviewene enighed om at det er nødvendigt at mestre det journalistiske håndværk. Hermed forstås det at kunne researche, vinkle og skrive en historie samt havekendskab til de journalistiske genrer. Blandt øvrige faglige kompetencer nævnte især dimittender fra DJH og SDU flermedialitet som en nødvendig kompetence for en nyuddannet journalist.

Dimittender fra SDU og RUC pegede på evnen til fagligt at kunne reflektere over det journalistiske håndværk og journalistikkens rolle i samfundet som en væsentlig faglig kompetence.

På tværs af uddannelserne pegede flere dimittender endvidere på at det er en fordel hvis man som nyuddannet besidder indsigt i et eller flere konkrete fagområder, herunder især samfundsmæssige områder som fx kultur, uddannelse, sundhed mv.

Deltagerne fra RUC blev spurgt om mulighederne for at kunne anvende elementer fra basisuddannelsen og det andet overbygningsfag på arbejdsmarkedet. Hovedparten af deltagerne gav udtryk for at den akademiske tradition på RUC giver en god ballast i forhold til en kritisk og problematiserende tilgang til det journalistiske arbejde. Muligheden for en faglig specialisering vurderes også som positiv. Det var imidlertid kun få der oplevede at arbejdsgiverne formåede at benytte disse kompetencer. En af deltagerne fra RUC udtrykte det således:

> Jeg tror også dem, der ansætter, er i tvivl om hvad de vil have. De vil have det de har, men samtidig vil de også have noget nyskabende. Som journalist fra RUC havde man håbet på man kunne udfylde det nyskabende. Men det bliver ikke rigtigt efterspurgt.

En anden deltager fra RUC supplerer med:

> Hvis vi kommer ud og skal udfylde samme job, kan de andre det meget bedre. Hvis vi ikke kan bruge vores andet fag, har vi jo bare en meget kort DJH-uddannelse.

Blandt de RUC'ere der oplever at kunne anvende det andet overbygningsfag, er især dimittender med et fag inden for det samfundsvidenskabelige område.

11.2.1 Forhold af betydning for første ansættelse

Tabel 2 illustrerer hvilke forhold der ifølge dimittenderne havde størst betydning for deres første ansættelse:

Tabel 2
Hvilke af følgende forhold tror du havde størst betydning for din første ansættelse?

	RUC-bachelorer	RUC-kandidater	DJH	SDU
Praktiksted	58 %	45 %	51 %	54 %
Præstation i praktikken	55 %	35 %	37 %	43 %
Karakterer	0 %	0 %	2 %	3 %
Uddannelsesinstitution	8 %	3 %	3 %	3 %
Fagkombination*	8 %	14 %	14 %	8 %
Kendskab til virksomheden/institutionen	13 %	17 %	18 %	15 %
Emne for bachelorprojekt/speciale	0 %	0 %	2 %	10 %
Artikler, indslag mv. fra praktik og studium	26 %	24 %	22 %	26 %
Personlige kontakter/netværk	53 %	69 %	43 %	43 %
Personlige egenskaber	55 %	59 %	56 %	56 %
Andet	0 %	3 %	8 %	8 %

Dimittendundersøgelsen, side 27.

* *Spørgsmålet om fagkombinationens betydning kan ikke sammenlignes på tværs af uddannelserne da den for en RUC-kandidat betyder basisuddannelse og andet overbygningsfag, mens de øvrige dimittender sandsynligvis svarer i forhold til mediespeciale.*

58 % af bachelorerne og 45 % af kandidaterne fra RUC mener at stedet hvor de var i praktik, havde stor betydning for at de fik deres første ansættelse. De tilsvarende andele for dimittenderne fra DJH er 51 % og fra SDU 54 %.

55 % af bachelorerne og 35 % af kandidaterne fra RUC mener at deres præstationer under praktikken havde stor betydning for første ansættelse. De tilsvarende andele for dimittender fra DJH er 37 % og fra SDU 43 %.

Af andre resultater kan fremhæves at 55 % af bachelorerne og 59 % af kandidaterne fra RUC mener at deres personlige egenskaber havde stor betydning for den første ansættelse. De tilsvarende andele fra DJH er 56 % og fra SDU 56 %.
Endelig skal det nævnes at 53 % af bachelorerne og 69 % af kandidaterne fra RUC vurderede personlige kontakter (netværk) blandt de faktorer med størst betydning for første ansættelse. De tilsvarende andele for dimittender fra DJH er 43 % og fra SDU 43 %.

Der er dermed en tendens til at praktikforløbet, de personlige egenskaber og netværket har størst betydning for beskæftigelsesmulighederne efter endt uddannelse.

Dimittenderne tillægger tilsyneladende ikke uddannelsesinstitutionen i sig selv stor betydning for den første ansættelse efter endt uddannelse.

12 Perspektivering

Bruddet på DJH´s monopol på at uddanne journalister i Danmark har været en styrke for journalistfaget.

Imidlertid har RUC og SDU givet forholdsvis større prioritet til de håndværksmæssige elementer på bekostning af de akademiske. Det har betydet at bredden og alsidigheden i journalistuddannelserne samlet set er blevet mindre end man kunne have forventet efter monopolbruddet.

Evalueringsgruppen vurderer at en øget profilering er påkrævet i forhold til et journalistisk arbejdsmarked i rivende udvikling. Uddannelserne vil på den måde kunne rette sig mod det differentierede arbejdsmarkeds behov for fx journalistiske håndværkere, journalister med forskellige grader af akademisk specialisering og journalister med en kommunikationsprofil.

Dette skal ikke forstås i retning af at de enkelte uddannelser skal rettes ind efter bestemte funktioner, men at toningen uddannelserne imellem fremhæves og skærpes. Det vil sikre fremtidige journalister med facetterede kompetencer inden for forskellige dele af arbejdsmarkedet.

Både blandt aftagere og dimittender er det et fremherskende synspunkt at der er en journalistuddannelse for meget i Danmark. Om dette er tilfældet, ligger uden for denne evaluerings rammer at afgøre, men evalueringsgruppen vurderer dog at uddannelserne i lyset af udviklingen på arbejdsmarkedet løbende må diskutere og afstemme de årlige optag.

Danmarks Journalisthøjskole
DJH har gennemgået en positiv udvikling i løbet af de seneste fem år, blandt andet ved at opprioritere uddannelsens videnfag. DJH bør fortsat profilere sig som en professionsbacheloruddannelse der uddanner dygtige praktikere med grundlæggende kendskab til og indsigt i de centrale fag og metoder der er behov for i professionen. DJH bør desuden påtage sig rollen som den institution der i kraft af sin størrelse og position løbende nytænker journalistfaget, blandt andet ved at afprøve forskellige læringsformer og -forløb.

Syddansk Universitet
Journalistuddannelsen på SDU har været igennem en pionerfase hvor der har været sat fokus på at uddanne journalister som imødekom branchens ønsker. SDU har i den forbindelse valgt at ruste de studerende til at kunne arbejde flermedialt, hvilket ifølge aftagerne i høj grad er lykkedes. Dette har imidlertid svækket opmærksomheden om de akademiske elementer i uddannelsen. Denne problemstilling er uddannelsen selv opmærksom på, og der arbejdes derfor på at skabe rum for et større engagement i de akademiske fag.

Roskilde Universitetscenter
Journalistuddannelsen på RUC har ligeledes været igennem en pionerfase. På RUC har en væsentlig udfordring været at finde den rette vægtning mellem de akademiske/teoretiske elementer og de håndværksmæssige elementer i uddannelsen. Forberedelsen til praktikken fylder som på SDU meget, og ledelsen på journalistuddannelsen er opmærksom på faren ved at den akademiske profil bliver udvisket og uddannelsen reduceret til en praktisk overbygning for teoretikere. RUC har derfor valgt at nedtone træningen af de tekniske færdigheder til det mest nødvendige. Uddannelsen er dog stadig presset tidsmæssigt.

RUC har muligheden for at skabe en stærk profil ved enten at udbyde en samlet 3-årig overbygningsuddannelse der indeholder kommunikation og journalistik, eller skabe mulighed for at kombinere de to fag. Det vil gøre uddannelsen unik i forhold til det fremtidige arbejdsmarked og give de studerende tid til både at tilegne sig de håndværksmæssige færdigheder og at få en udvidet akademisk/teoretisk ballast.

Vælger RUC at udbyde en samlet overbygning, kan den afløse den nuværende journalistuddannelse, men det bør ikke få betydning for muligheden for at kombinere kommunikation med et andet overbygningsfag.

Appendiks A

Kommissorium

1. Indledning
Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har med handlingsplan 2003 besluttet at evaluere journalistuddannelserne i Danmark. Dette kommissorium redegør for evalueringens formål, organisering og metode.

2. Formål
Formålet med evalueringen er at vurdere kvaliteten og sammenligneligheden af journalistuddannelsen på de tre uddannelsessteder – Danmarks Journalisthøjskole, Syddansk Universitet og Roskilde Universitetscenter, herunder hvilket arbejdsmarked de forskellige uddannelser retter sig mod.

Evalueringen vil i den sammenhæng blandt andet fokusere på praktikkens omfang og kvalitet og dennes betydning for koblingen til arbejdsmarkedet.

I overordnede træk vil evalueringen belyse følgende tre temaer udvalgt på baggrund af forundersøgelsen:

- Uddannelsernes profiler, målsætninger, faglige indhold, niveau og vilkår i forhold til kravene til henholdsvis uddannelser under professionsbachelorbekendtgørelsen og universitetsuddannelser.
- Dimittendernes kompetencer i forhold til det differentierede arbejdsmarked.
- Praktikkens betydning i uddannelserne og herunder hvorvidt praktikkens omfang og kvalitet har indflydelse på koblingen til arbejdsmarkedet.

3. Evalueringsområde

Evalueringen omfatter:
Journalistuddannelsen på Danmarks Journalisthøjskole, som er en fireårig mellemlang videregående uddannelse der uddanner til professionsbachelorniveau. Uddannelsen inkluderer 18 måneders praktik.

Journalistuddannelsen på Roskilde Universitetscenter, som består af en toårig basisuddannelse, en overbygningsuddannelse i journalistik på halvandet år kombineret med et andet overbygningsfag, ligeledes af halvanden års varighed. Hertil kommer et års praktik.

Journalistuddannelsen på Syddansk Universitet, som er en bacheloruddannelse på 3 ½ år inklusiv et års praktik, med mulighed for en overbygning i form af en toårig journalistisk kandidatuddannelse.

4. Evalueringens organisering
EVA nedsætter en ekstern evalueringsgruppe der har det faglige ansvar for evalueringen. Evalueringsgruppen skal identificere styrker og svagheder ved de evaluerede uddannelser og, på baggrund af evalueringens dokumentationsmateriale, fremsætte vurderinger og anbefalinger i den endelige evalueringsrapport.

Gruppen sammensættes så den samlet dækker følgende profiler:
- Indsigt i og erfaring med undervisning og forskning inden for det journalistiske fagområde.
- Indsigt i arbejdsmarkedets behov og krav til dimittenderne. Herunder bred viden om de forskellige medier som de journalistiske dimittender hovedsageligt får ansættelse indenfor.
- Erfaring fra både de universitære og de mellemlange uddannelser.

Der lægges endvidere vægt på international deltagelse i evalueringsgruppen.

EVA´s projektgruppe har det praktiske ansvar for evalueringen og skal desuden sikre at der i evalueringsprocessen anvendes hensigtsmæssige og pålidelige metoder i overensstemmelse med evalueringens formål. Projektgruppen yder sekretariatsbistand til evalueringsgruppen og udarbejder den endelige rapport.

5. Evalueringsmetode
Selvevaluering: Hver af de evaluerede uddannelser udarbejder en selvevalueringsrapport hvori de redegør for en række faktuelle forhold samt identificerer og diskuterer egne styrker og svagheder.

Selvevalueringerne udarbejdes på baggrund af en vejledning til selvevaluering som udarbejdes af EVA.

Brugerundersøgelser: Der udarbejdes en eller flere brugerundersøgelser i forbindelse med evalueringen. Den eller disse skal bl.a. fokusere på hvilket arbejdsmarked de forskellige uddannelser retter sig mod.

Besøg: Der gennemføres et besøg af en dags varighed på hver af de involverede institutioner. Besøgene udgør en selvstændig del af evalueringens dokumentationsmateriale og skal derudover underbygge og perspektivere det øvrige dokumentationsmateriale.

Skriftlig høring, eventuelt med efterfølgende møde: Evalueringsgruppen fremlægger et udkast til evalueringsrapport for uddannelserne. Formålet med høringen er få rettet eventuelle faktuelle fejl og at give deltagerne mulighed for at kommentere evalueringens forløb, metode og resultater.

Evalueringsrapport: EVA offentliggør evalueringsrapporten med evalueringsgruppens vurderinger og anbefalinger på baggrund af evalueringens dokumentationsmaterial.

Rapporter fra EVA

Danmarks Evalueringsinstitut har tidligere udgivet:

- *Skriftlige opgaver og vejledning*, december 2000, ISBN 87-7958-001-7
- *Social- og sundhedshjælperuddannelsen*, 2001, ISBN 87-7958-003-3
- *Socialrådgiver- og socialformidleruddannelserne*, 2001, ISBN 87-7958-008-4
- *Samarbejde og sammenhænge*, 2001, ISBN 87-7958-010-6
- *Sammenhænge og samspil,* 2001, ISBN 87-7958-011-4
- *Basisuddannelserne*, 2001, ISBN 87-7958-013-0
- *Historie med samfundskundskab i det almene gymnasium,* 2001, ISBN 87-7958-017-3
- *Fysik i skolen – skolen i fysik*, 2001, ISBN 87-7958-020-3
- *Overgange fra hhx og htx til videregående uddannelse*, 2001, ISBN 87-7958-015-7
- *Teknik og naturvidenskab*, 2001, ISBN 87-7958-024-6
- *Undervisning i pædagogik*, 2002, ISBN 87-7958-056-4
- *Efteruddannelse af lærere på erhvervsskoler og AMU-centre*, 2002, ISBN 87-7958-062-9
- *Det Teknisk-Naturvidenskabelige Fakultet ved Aalborg Universitet,* 2002, ISBN 87-7958-032-7
- *Profiler på hhx og htx,* 2002, ISBN 87-7958-033-5
- *Masteruddannelser*, 2002, ISBN 87-7958-073-4
- *Børnehaveklassen*, 2002, ISBN 87-7958-077-7
- *Datamatikeruddannelsen,* 2002, ISBN 87-7958-078-5
- *Agricultural Science,* 2002, ISBN 87-7958-079-3
- *Folkeskolens afgangsprøver,* 2002, ISBN 87-7958-076-9
- *Efter- og videreuddannelse af undervisere på mellemlange videregående uddannelser,* 2003, ISBN 87-7958-096-3
- *Pædagoguddannelsen,* 2003, ISBN 87-7958-100-5
- *Eksamensformer i det almene gymnasium,* 2003, ISBN 87-7958-104-8

- *Vilkår for pædagogisk udviklingsarbejde,* 2003, ISBN 87-7958-107-2
- *Engelsk i grundskolen,* 2003, ISBN 87-7958-113-7
- *Engelsk i grundskolen (delrapport),* 2003, ISBN 87-7958-114-5
- *Personlige uddannelsesplaner på tekniske erhvervsuddannelser,* 2003, ISBN 87-7958-115-3
- *Læreruddannelsen,* 2003, ISBN 87-7958-123-4
- *Tysk på universitetet,* 2003, ISBN 87-7958-118-8
- *Den internationale dimension i folkeskolen,* 2003, ISBN 87-7958-124-2
- *Specialundervisning for voksne*, 2003, ISBN 87-7958-128-5
- *Journalistuddannelserne*, 2004, ISBN 87-7958-140-4

Rapporterne kan læses på EVA's hjemmeside www.eva.dk eller købes hos:

Danmark.dk's netboghandel
Telefon 18 81
H www.danmark.dk/netboghandel